

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการต่างๆ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับดังนี้

1. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเอง

- 1.1 ความหมายของวินัยในตนเอง
- 1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเอง
- 1.3 คุณลักษณะของผู้มีวินัยในตนเอง
- 1.4 ความสำคัญของวินัยในตนเอง
- 1.5 การสร้างเสริมวินัยในตนเอง
- 1.6 ผลของการขาดวินัยในตนเอง
- 1.7 การศึกษาทางไกลกับวินัยในตนเอง
- 1.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเอง

2. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรอิสระที่ศึกษา

- 2.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
- 2.2 ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน
- 2.3 การอบรมเลี้ยงดู
- 2.4 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับครอบครัว
- 2.5 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์
- 2.6 การจัดการเรียนการสอนของสถาบัน

สำหรับรายละเอียดของวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะได้กล่าวถึงดังต่อไปนี้

1. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเอง

1.1 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเอง (Self Discipline)

1.1.1 ความหมายของวินัยในตนเอง

ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาและการศึกษาได้ให้ความหมายของวินัยในตนเองดังนี้

อิงลิช และ อิงลิช (English and English, 1968) กล่าวว่า วินัยในตนเองเป็นลักษณะของการนำตนเอง การควบคุมโดยอาศัยแรงจูงใจที่สัมพันธ์กับอุดมคติที่บุคคลสร้างขึ้นสำหรับตนเอง หรือเป็นการควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามความตั้งใจ

กู๊ด (Good, 1959) กล่าวว่า วินัยในตนเองหมายถึง การบังคับ ควบคุมพฤติกรรมของบุคคลโดยอำนาจภายในของบุคคล และเป็นอำนาจอันเกิดจากการเรียนรู้หรือการยอมรับในคุณค่า ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จนทำให้บุคคลสามารถบังคับพฤติกรรมของตนเองได้

วินเซนต์ (Vincent, 1961) กล่าวว่า วินัยในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลไม่กระทำการใดๆ อันเป็นผลให้เกิดความยุ่งยากต่อตนเองในอนาคต หรือการไม่เข้ามายุ่งเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวและสิทธิของบุคคลอื่น รวมทั้งหมายถึงการที่บุคคลกระทำการที่ไม่อยากทำ แต่การกระทำนั้นช่วยให้ความต้องการและสิทธิของบุคคลอื่นได้รับการตอบสนอง หรือกระทำการอันเป็นผลให้ผู้อื่นประสบผลสำเร็จในอนาคต

กรูเสก และ กู๊ดนาว (Grusec & Goodnow, 1994) กล่าวว่า วินัยในตนเอง หมายถึง การควบคุมพฤติกรรมที่เกิดจากปัจจัยภายในของบุคคล ความรับผิดชอบในการกระทำ ความเข้าใจที่ถูกต้อง ความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การยับยั้งพฤติกรรมทางสังคมอันไม่เหมาะสม รู้ว่าพฤติกรรมอะไรถูกและไม่ถูกต้อง และกระทำพฤติกรรมอันเป็นที่ยอมรับของสังคม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2527) กล่าวว่า วินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการที่จะให้รางวัลแก่ตนเองเมื่อทำความดี หรือลงโทษตนเองเมื่อกระทำชั่ว เป็นความสามารถในการควบคุมตนเองหรือการยับยั้งเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งได้เรียกชื่อต่างๆ กันไป ได้แก่ มโนธรรมหรือความรู้สึกผิดชอบชั่วดี (conscience) พลังอีโก้ (ego strength) การควบคุมของอีโก้ (ego control) การควบคุมตนเอง (self control) การจัดระเบียบตนเอง (self regulation) ซึ่งการมีวินัยในตนเอง จะเป็นการแสดงความเป็นตัวของตัวเอง (autonomy) และความเป็นเอกเทศทางจริยธรรม (moral independence) ลักษณะดังกล่าวทั้งหมดนี้จะแสดงถึงการบรรลุภาวะทางจิตของบุคคลที่มีจริยธรรมสูงและมีลักษณะมุ่งอนาคต อันจะช่วยปกป้องบุคคลมิให้กระทำชั่ว เพราะกลัวผลแห่งการกระทำ

ประภาพรรณ เอี่ยมสุภามิต (2532) ได้ให้ความหมายของวินัยในตนเองว่า หมายถึง การที่บุคคลสามารถบังคับควบคุมตนเองทั้งกาย วาจา ใจ ให้ประพฤติปฏิบัติได้เหมาะสมกับสถานการณ์ เวลา และเป็นไปตามเงื่อนไข กฎเกณฑ์ กติกา หรือข้อตกลง ที่สังคมกำหนดไว้ ด้วยความเต็มใจ โดยไม่ต้องมีการลงโทษ หรือควบคุม และผู้ที่มีวินัยในตนเองนั้น จะเป็นผู้รู้จักกาลเทศะ รับผิดชอบ ตรงต่อเวลา ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม และแสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะที่สังคมยอมรับ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

ทวิศักดิ์ จินดานุรักษ์ (2539) กล่าวว่า วินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตน ให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวัง แต่ทั้งนี้จะต้องไม่กระทำการใดๆ อันเป็นผลให้เกิดความยุ่งยากแก่ตนในอนาคต และจะต้องเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเจริญแก่ตนและผู้อื่น โดยไม่ขัดต่อระเบียบของสังคม และไม่ขัดกับสิทธิของผู้อื่น

ฉันทนา ภาคบงกช และคณะ (2539) ให้ความหมายของวินัยในตนเองว่า หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจ และพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อตกลง เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม โดยไม่ต้องได้รับการควบคุมดูแลจากผู้อื่น เนื่องจากสามารถควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองตามที่มุ่งหวัง

กรมอาชีพศึกษา (2542) ให้ความหมายของวินัยว่า เป็นการปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อตกลงต่างๆ ของวิทยาลัย การแต่งกายถูกต้องตามระเบียบและข้อบังคับของวิทยาลัย การตรงต่อเวลา การรักษาสาธารณสมบัติและรักษาสิ่งแวดล้อม การเข้าร่วมกิจกรรมที่ครูอาจารย์กำหนด การปฏิบัติ

สมชาย ฐานวุฑโฒ (2543) ได้อธิบายว่า วินัยหมายถึงระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ สำหรับสำหรับควบคุมความประพฤติทางร่างกาย วาจาของคนในสังคม ให้เรียบร้อยดีงาม เป็นแบบแผนอันหนึ่งอันเดียวกัน จะได้อยู่ร่วมกันด้วยความสุขสบาย ไม่กระทบกระทั่งซึ่งกันและกัน วินัยช่วยให้คนในสังคมห่างไกลจากความชั่วร้ายทั้งหลาย

สุภาพร ชนะชานันท์ (2544) กล่าวว่า วินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวัง โดยอยู่ในกฎและระเบียบของสังคม ซึ่งเกิดจากการสำนึกของตนเอง โดยไม่ขัดต่อระเบียบของสังคม ไม่ขัดต่อสิทธิของผู้อื่น และจะต้องเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเจริญแก่ตนเองและผู้อื่น เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในสังคม

กล่าวโดยสรุปแล้ว วินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมตนเอง ให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม ไม่ประพฤตินไปในทางที่ก่อให้เกิดความเสียหายทั้งต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม

1.1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเอง

1) ทฤษฎีการเกิดวินัยในตนเองของเมาเรอร์

ทฤษฎีการเกิดวินัยในตนเองของเมาเรอร์ (Mowrer, 1950; อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2527) นี้เชื่อว่า การเกิดวินัยในตนเองของบุคคลนั้น จะมีพื้นฐานมาตั้งแต่ระยะแรกเกิดจนกระทั่งโต โดยที่ความสัมพันธ์ระหว่างทารกกับบิดา มารดา หรือผู้เลี้ยงดู ถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก ที่จะทำให้เกิดความสามารถในการให้รางวัลตนเองหรือความสามารถในการควบคุมตนเองเมื่อโตขึ้น

เด็กจะเกิดการเรียนรู้จากบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดู โดยที่การเรียนรู้นี้จะเกิดในสภาพอันเหมาะสมเท่านั้น และได้รับการบำบัดความต้องการต่างๆ เช่น ความหิว และความสุขสบายต่างๆ ทำให้รู้สึกพึงพอใจ มีความสุข ซึ่งความรักความผูกพันของเด็กจะนำไปสู่การปฏิบัติตามคำอบรมสั่งสอน เกิด

พฤติกรรมการเล่นแบบการกระทำหรือคำพูด ทั้งในทางที่ดีและไม่ดีของผู้ที่ตนรักและพึงพอใจ กลายเป็นลักษณะที่เด่นชัดในจิตสำนึกของบุคคลนั้น เมารอร์เชื่อว่า ลักษณะที่แสดงถึงการบรรลุวุฒิภาวะทางจิตใจของบุคคลนั้น จะปรากฏขึ้นในผู้ที่มีอายุประมาณ 8-10 ขวบ และจะพัฒนาต่อไปจนสมบูรณ์ เมื่อเติบโตเป็นผู้ที่สามารถควบคุมการปฏิบัติตนอย่างสมเหตุสมผลในสถานการณ์ต่างๆ สำหรับผู้ที่ขาดวินัยในตนเองหรือขาดการควบคุมตนเอง จะเป็นเพราะไม่ได้ผ่านการเรียนรู้ตั้งแต่วัยทารก จึงกลายเป็นบุคคลที่ขาดความยับยั้งชั่งใจในการกระทำต่างๆ

ดังนั้นตามทฤษฎีของเมารอร์ การเกิดวินัยในตนเองจนเป็นผู้ที่บรรลุวุฒิภาวะทางจิตนั้นจะต้องเริ่มต้นจากการเลี้ยงดูในวัยทารกอย่างมีความสุข ความอบอุ่นและผ่านการอบรมสั่งสอน หรือการเล่นแบบที่ดึงมาจากผู้ที่เลี้ยงดูตน จึงจะพัฒนาเป็นลักษณะที่เด่นชัดในจิตสำนึกของบุคคลนั้น และกลายเป็นพฤติกรรมที่ถูกต้อง มีเหตุผลของบุคคลนั้น

2) ทฤษฎีแรงจูงใจทางจริยธรรมหรือความมีวินัยในตนเองของเพคและฮาวิกเฮอร์ส

เพคและฮาวิกเฮอร์ส (Peck & Havighurst.1960) เชื่อว่าการควบคุมอีโก้ (Ego Control) และซูเปอร์อีโก้ (Super Ego Control) จะช่วยให้บุคคลเกิดความต้องการแสดงพฤติกรรมเพื่อผู้อื่นได้อย่างสมเหตุผล ซึ่งพลังในการควบคุมอีโก้และซูเปอร์อีโก้ ของแต่ละคนจะไม่เท่ากัน เนื่องจากการได้รับความรู้ทางจริยธรรมที่ทำให้ทราบถึงผลที่เกิดจากการแสดงพฤติกรรมไม่เท่ากัน ซึ่งจะส่งผลทำให้มีวินัยในตนเองต่างกัน และสามารถจำแนกความแตกต่างของบุคลิกภาพของบุคคลได้ 5 ประเภท ดังนี้

1. บุคคลที่ปราศจากจริยธรรม (Amoral Person) หมายถึงบุคคลที่มีพลังควบคุมอีโก้และซูเปอร์อีโก้ น้อยมาก จะยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง และเห็นแก่ตัว โดยไม่เรียนรู้ที่จะให้ผู้อื่น ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ และกระทำการต่างๆ อย่างไม่ไตร่ตรอง

2. บุคคลที่เอาแต่ได้ (Expedient Person) หมายถึง บุคคลที่มีพลังควบคุมอีโก้ น้อย แต่พลังควบคุมซูเปอร์อีโก้มากขึ้นในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย จะยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและทำทุกอย่างเพื่อความพึงพอใจและเพื่อผลประโยชน์ของตน ไม่จริงจัง ยอมอยู่ใต้การควบคุมของผู้อื่นที่มีอำนาจถ้าหากทำให้ตนได้รับผลประโยชน์ ลักษณะนี้จะปรากฏตั้งแต่วัยเด็กตอนต้นและบางคนจะติดตัวไปตลอดชีวิต

3. บุคคลที่คล้อยตาม (Conforming Person) หมายถึง บุคคลที่มีพลังควบคุมอีโก้ น้อยเหมือนสองประเภทแรก แต่มีพลังควบคุมซูเปอร์อีโก้มากกว่าในระดับปานกลางค่อนข้างมากจะยึดพวกพ้องเป็นหลักและคล้อยตามผู้อื่น โดยไม่ไตร่ตรอง จะอยู่ภายใต้การควบคุมของสังคมและกลุ่ม

4. บุคคลที่ตั้งใจจริงแต่ขาดเหตุผล (Irrational Conscientious Person) หมายถึง บุคคลที่มีพลังควบคุมอีโก้ปานกลาง แต่มีพลังควบคุมซูเปอร์อีโก้มาก จะเป็นผู้ที่ยอมรับกฎเกณฑ์และกฎหมายอย่างยึดมั่นและศรัทธา ถูกควบคุมโดยค่านิยมและบรรทัดฐานของสังคม ทำตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด แม้ว่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นก็ไม่สนใจ ขาดการยืดหยุ่นอย่างมีเหตุผล

5. บุคคลที่เห็นแก่ผู้อื่นอย่างมีเหตุผล (Rational Altruistic Person) หมายถึง บุคคลที่มีพลังควบคุมอีโก้และซูเปอร์อีโก้มาก เกิดความสมดุลระหว่างการทำตามกฎเกณฑ์ของสังคมและความสมเหตุสมผล เห็นแก่ผู้อื่น สามารถควบคุมตนเองอย่างมีเหตุผล ไม่ตกอยู่ในอิทธิพลของกลุ่มในสังคม หรือตกอยู่ในอิทธิพลของกฎเกณฑ์อย่างปราศจากเหตุผล ตระหนักถึงผลการกระทำของคนที่มิต่อผู้อื่น พิจารณาไตร่ตรองก่อนตัดสินใจกระทำ ให้ความร่วมมือกับสังคม มีความรับผิดชอบ ให้ความเคารพเพื่อนมนุษย์ เสียสละและเห็นแก่ประโยชน์แก่ส่วนรวม และมีไม่มากนักในสังคม เป็นการพัฒนาบุคลิกภาพที่ระดับสูงสุด

3) การบำบัดแบบเผชิญความจริง ทฤษฎีการเลือก (Reality Therapy, Choice Theory) ตามแนวคิดของ แกลสเซอร์

หลักการของการบำบัดแบบเผชิญความจริง

หลักการบำบัดแบบเผชิญความจริง ตามแนวคิดของแกลสเซอร์ (William Glasser, 1969; อ้างถึงใน Tauber, 2007) ก็คือ ไม่ว่าจะเกิดสิ่งใดเกิดขึ้นในชีวิตของบุคคลก็ตาม บุคคลจะสามารถเลือกพฤติกรรมในปัจจุบันและในอนาคตที่จะนำมาช่วยให้ประสบความสำเร็จตามความต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แกลสเซอร์เน้นว่าโรงเรียนต้องเป็นสถานที่ที่ดีและมีความยุติธรรม จึงจะเป็นโรงเรียนที่ไม่มีปัญหาทางด้านพฤติกรรมและระเบียบวินัย ซึ่งจะทำได้ทำให้สามารถบริหารโรงเรียนได้อย่างประสบความสำเร็จ สำหรับนักเรียนนั้น จะต้องมีความรับผิดชอบ เนื่องจากนักเรียนที่มีความรับผิดชอบจะรับรู้ว่าเป็นสถานที่ที่ดีสำหรับตน นักเรียนจะมีโอกาสเลือกทางเลือกต่างๆ ได้มากขึ้นอันเป็นผลจากความรับผิดชอบของคนที่เพิ่มขึ้น ปัญหาระเบียบวินัยในห้องเรียนจะไม่เกิดขึ้น ถ้านักเรียนได้รับความพึงพอใจในสิ่งที่เขาต้องการ ถ้านักเรียนรับรู้แล้วว่าโรงเรียนที่เขาเลือกมาเรียนนั้น เป็นสถานที่ที่ดีสำหรับเขา ก็จะไม่มีความกระตุนที่กระทำพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง ครูก็ไม่จำเป็นต้องมีการจัดการเกี่ยวกับระเบียบวินัย

โรงเรียนที่ดีตามแนวคิดของแกลสเซอร์ จะต้องเป็นสถานที่ที่มีลักษณะดังนี้

1. ผู้คนมีความกระตือรือร้น โดยเฉพาะผู้ใหญ่
2. มักได้ยินเสียงหัวเราะที่แสดงออกมาจากความสนุกสนานอย่างแท้จริง ซึ่งนำไปสู่ความรู้สึกรักผูกพันด้วยความเอื้ออาทรของบุคคลในการทำงานที่เกี่ยวข้อง
3. มีการติดต่อสื่อสาร มีการพูดคุยกัน และมีการวางกฎระเบียบร่วมกัน
4. ผู้บริหารกระตือรือร้นในการให้ความช่วยเหลือ มีส่วนร่วมในการสอนให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในตนเอง

การสร้างกฎข้อบังคับ (Forming Rules)

โรงเรียนที่ดีจะต้องมีกฎข้อบังคับที่มีเหตุผลชัดเจน เป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนกลายเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบอย่างพอเพียง และนักเรียนต้องรู้จักกฎระเบียบที่กำหนดไว้ เนื่อง

จากว่ากฎระเบียบเหล่านั้นต้องถูกแสดงไว้อย่างชัดเจน และเป็นสิ่งที่กระทำตามได้อย่างง่ายๆ ดังนั้นกฎระเบียบจะต้องเขียนไว้ในคู่มือนักเรียน ส่งไปให้ผู้ปกครองที่บ้าน เขียนติดแสดงไว้ตามทางเดิน ในห้องเรียน และสถานที่ที่สามารถเห็นได้ชัดเจน

อาจจะมีนักเรียนบางคนไม่ทำตามกฎระเบียบที่มีเหตุผลเหล่านั้น แต่ครูก็ไม่จำเป็นต้องทำอะไรมาก เพราะจะเกิดแรงกดดันจากกลุ่มเพื่อนนักเรียนเอง นั่นคือนักเรียนควรต้องมีบทบาทในการตั้งกฎระเบียบขึ้นมาหรือเปลี่ยนแปลงกฎเมื่อจำเป็น ทำให้นักเรียนมีแรงจูงใจที่จะปฏิบัติตามกฎระเบียบนั้นๆ และเกิดความรู้สึกความเป็นเจ้าของ

ขั้นตอนของการบำบัดแบบเผชิญความจริง

การบำบัดแบบเผชิญความจริง ไม่ค่อยให้ความสนใจกับประสบการณ์ในอดีตของเด็ก ที่อาจมีส่วนช่วยอธิบายถึงปัญหาพฤติกรรมของพวกเขา แต่จะให้ความสนใจกับการจัดการกับพฤติกรรมที่กำลังเกิดขึ้นที่นี่และเดี๋ยวนี้ ที่เป็นความจริงของชีวิตเด็กทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่เป็นปัจจุบัน เพราะอดีตเป็นสิ่งที่ผ่านไปแล้ว ไม่สามารถแก้ไขอะไรได้ แต่จะให้ความสำคัญกับสิ่งที่จะทำให้เกิดขึ้นในอนาคตของบุคคล ที่ได้รับอิทธิพลจากการเลือกในปัจจุบัน ด้วยความเป็นเหตุเป็นผล บุคคลจะสามารถทำให้วันพรุ่งนี้เป็นอย่างที่พวกเขาต้องการอยากจะเป็น ซึ่งขึ้นกับความเชื่อที่ถูกเลือกในปัจจุบัน ดังนั้นครูจะสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมที่จะกระตุ้นส่งเสริมและสนับสนุนที่จำเป็นสำหรับนักเรียน เพื่อจะเพิ่มความรับผิดชอบสำหรับชีวิตของนักเรียน แกลสเซอร์เชื่อว่าหากนักเรียนมีชีวิตที่มีความเป็นเหตุเป็นผล (Rational Being) เขาจะเลือกพฤติกรรมของตนเอง สามารถเลือกสิ่งที่ดีหรือสิ่งที่เลว และครูจำเป็นต้องสร้างสิ่งแวดล้อมที่จะช่วยเหลือนักเรียนให้เลือกในทางเลือกที่ดีกว่า

ขั้นตอนของการบำบัดแบบเผชิญความจริง มีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สร้างสิ่งแวดล้อมแก่นักเรียนที่มั่นคงและเป็นส่วนตัว (Secure student involvement-be personal)

โดยครูแสดงพฤติกรรมที่อบอุ่น และให้ความสนใจต่อนักเรียน นักเรียนก็จะมองเห็นว่าโรงเรียนและห้องเรียนเป็นสถานที่ที่ดี ความสัมพันธ์เช่นนี้ทำให้ง่ายที่จะนำไปสู่การประสบความสำเร็จ

ขั้นตอนที่ 2 ป่งชี้ปัญหา (Identify the problem behavior)

ในขั้นตอนนี้ ความเชื่อใจต่อกันและความเป็นส่วนตัวที่เริ่มต้นในขั้นตอนนี้ แรกนั้นยังคงต่อเนื่องอยู่ และครูจะให้นักเรียนค้นหาพฤติกรรมที่พวกเขาทำผิด และให้นักเรียนเกิดความรับผิดชอบต่อพฤติกรรมที่ผิดนั้น โดยหลีกเลี่ยงการถามว่า “ทำไมคุณจึงทำอย่างนี้” ครูควรถามเด็กว่า “คุณกำลังทำอะไรอยู่” และไม่ควรคาดหวังให้นักเรียนยอมรับในสิ่งที่เขาทำผิด การที่นักเรียนไม่ยอมรับผิด เกิดจากครูไม่ได้สร้างสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่ทำให้เด็กเชื่อใจ และนักเรียนกลัวว่าจะถูกทำโทษ ดังนั้นสิ่งแรกที่ครูต้องทำคือให้นักเรียนเชื่อใจและไม่ลงโทษ

ขั้นตอนที่ 3 การตัดสินคุณค่า (Call for value judgments)

เป็นขั้นตอนที่ครูตัดสินพฤติกรรมที่ผิดและบอกเหตุผลว่าทำไมพฤติกรรมนั้นจึงไม่ดี โดยใช้หลักของเหตุและผล (Cause and Effect) ไม่ใช่ความถูกผิดทางศีลธรรมหรือคุณธรรม เช่น นักเรียนลอกการบ้าน (สาเหตุ) จะทำให้ไม่เกิดการเรียนรู้ (ผล) นักเรียนที่กลั่นแกล้งผู้อื่นในห้องเรียน (สาเหตุ) จะมีผลต่อความสามารถในการเรียน (ผล) นักเรียนขี้ขลาดหวาดกลัวในสนาม (สาเหตุ) อาจจะทำให้เกิดอุบัติเหตุรุนแรง (ผล) เป็นต้น เนื่องจากการตัดสินในเรื่องของคุณธรรมหรือศีลธรรมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่ผิดเป็นเรื่องคุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ นั้นยากที่จะเปลี่ยนแปลงได้ เช่น นักเรียนที่ลอกการบ้านอาจถูกบ่งชี้ว่าเป็นคนหลอกลวง (Cheat) หรือ เด็กที่ขี้ขลาดหวาดกลัวในสนาม อาจถูกตัดสินว่าเป็นอันธพาล (Bully) เป็นต้น เมื่อนักเรียนเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นก็จะสามารถวางแผนที่ดีเพื่อจะสร้างพฤติกรรมใหม่ได้

ขั้นตอนที่ 4 การวางแผนพฤติกรรมใหม่ (Plan a new behavior)

ในขั้นตอนนี้ครูจะให้นักเรียนเกิดความรับผิดชอบขั้นต้นสำหรับพฤติกรรมที่ผิดและวางแผนที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เช่น ครูอาจจะถามว่า “คุณวางแผนอะไรไว้ที่จะให้แน่ใจว่าคุณจะไม่ลอกการบ้านเพื่อนอีกต่อไป” อาจจะทำสำหรับนักเรียนที่จะคิดพฤติกรรมใหม่ขึ้นมา ครูก็ควรจะช่วยวางแผนแล้วปล่อยให้เด็กเลือกเองว่าจะใช้วิธีการใด สิ่งสำคัญคือต้องให้นักเรียนเลือกเองเพื่อให้นักเรียนเริ่มต้นที่จะมีความรับผิดชอบ เมื่อนักเรียนได้รับประสบการณ์ในการวางแผนพฤติกรรมในครั้งแรก ครูควรให้คำแนะนำบ้างเล็กน้อย เมื่อนักเรียนเกิดความมั่นใจมากขึ้น ก็จะเพิ่มความรับผิดชอบต่อชีวิตของตนเองมากขึ้น นักเรียนก็จะเลือกทางเลือกที่ดีมากกว่าแล้ว ในบางครั้งนักเรียนอาจตอบว่า “หนูไม่มีแผนการอะไร” ครูไม่ควรยอมแพ้ แต่ควรให้โอกาสและเวลานักเรียน ให้เข้าไปสู่ประสบการณ์เวลานอก (Time-out Situation) เช่น สถานที่มุมห้องหนึ่งที่ปลอดภัย สะดวกสบาย และให้นักเรียนอยู่ตรงนั้นจนกว่าจะคิดแผนการได้ แล้วจึงให้เข้ามาในห้องเรียนได้

ขั้นตอนที่ 5 การทำพันธสัญญา (Get a commitment)

ถือเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญ โดยการให้นักเรียนพูดหรือการเขียนบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร โดยการเขียนไว้จะดีกว่าการพูด และมีการจับมือกัน การทำพันธสัญญานี้จะทำให้เกิดความรู้สึกเชื่อใจ เชื่อมั่นต่อกัน เพิ่มโอกาสที่จะทำให้แผนการสำหรับพฤติกรรมใหม่ดำเนินต่อไปได้อย่างสำเร็จ

ขั้นตอนที่ 6 ยอมรับการไม่กล่าวโทษหรือไม่ขอโทษ (Accept no excuses)

ในขั้นตอนนี้ถือว่า การถามถึงคำขอโทษ การส่งเสริมให้ขอโทษ การรับฟังคำขอโทษและการยอมรับคำขอโทษ เหล่านี้เป็นสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ เป็นการจัดการกับอดีต สำหรับแกเลสเซอร์แล้วเป้าหมายคือการจัดการกับอนาคต ถ้าแผนการสำหรับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นไม่ได้ผล ก็อาจพิจารณาทำซ้ำใหม่จนกว่าจะได้ผล หรืออาจจะวางแผนการใหม่ มุมมองของแกเลสเซอร์

คือการมองไปข้างหน้าตลอดไป (Ever-Forward) ตามด้วยความสำเร็จของแผนการที่ใช้ได้ผล โดยไม่มีการยอมรับการขอโทษ

ขั้นตอนที่ 7 การไม่ทำโทษ (Don't punish)

แกลสเซอร์คิดว่าการลงโทษถือเป็นการยกความรับผิดชอบออกไปจากนักเรียน ถ้าแผนการสำหรับพฤติกรรมใหม่นั้นไม่ได้ผล จะไม่สามารถแก้ไขได้จากการลงโทษนักเรียน เพราะการลงโทษจะทำลายความอบอุ่น ความเชื่อใจ และความรู้สึกว่าโรงเรียนเป็นสถานที่ที่ดี และมีความสำคัญมากต่อขั้นตอนที่ 1 และ 2 ซึ่งเป็นการบ่งชี้ปัญหาพฤติกรรมที่ผิด โดยให้นักเรียนรู้สึกปลอดภัยจากการถูกลงโทษ เพื่อให้เขายอมรับว่าเขาทำผิด ครูจะต้องไม่ลงโทษ

ขั้นตอนที่ 8 การไม่ยอมพ่ายแพ้ – ยืนกรานทำต่อไป (Never give up-be persistent)

เป็นการแก้ไขพฤติกรรมจนกว่าจะสำเร็จ หรือจนกว่าจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ โดยไม่มีการยอมแพ้หรือเลิก

สรุปขั้นตอนของการบำบัดแบบเผชิญความจริงได้ดังนี้

1. การเกี่ยวข้อง (Involvement) โดยการเข้าไปในโลกของนักเรียน สร้างบรรยากาศเชิงบวก และเอื้ออาทร
2. พฤติกรรมปัจจุบัน (Behavior) โดยเน้นว่านักเรียนกำลังทำอะไร ต้องการอะไร เน้นกับปัจจุบัน อย่าเอาสิ่งที่เป็นอดีตมาพูด
3. ประเมิน (Evaluate) เป็นการประเมินว่าสิ่งที่นักเรียนทำผิดควรเปรียบเทียบหรือไม่ มันช่วยให้นักเรียนได้รับในสิ่งที่ต้องการหรือไม่
4. การวางแผน (Make a Plan) เป็นการวางแผนการที่ง่าย ๆ จำเพาะเจาะจง เป็นอิสระเชิงบวก ทำทันที ทำซ้ำๆ และทบทวนแผนการนั้นใหม่ถ้าจำเป็น
5. การทำพันธสัญญา (Commitment) เป็นการเขียนแผนการแล้วเซ็นชื่อลงสัตยาบันร่วมกัน และจับมือกัน
6. ไม่ยอมรับคำขอโทษ (Never Accept Excuse) โดยประเมินว่าแผนการสำเร็จหรือไม่ ถ้าไม่สำเร็จให้นักเรียนทำแผนการใหม่ โดยไม่ยอมรับคำขอโทษ
7. ไม่มีการลงโทษ (Never, Never Punish) เนื่องจากการลงโทษเป็นการพูดถึงอดีตซึ่งเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้แล้ว ถือว่าวันนี้และพรุ่งนี้ สำคัญเท่ากัน
8. ไม่มีการเลิก (Never, Never Give Up) โดยคิดว่าการบำบัด เป็นเพียงเกมที่เล่นไปได้เรื่อยๆ

ทฤษฎีการเลือกในห้องเรียน (Choice Theory in the Classroom)

เกลสเซอร์ เป็นคนริเริ่มทฤษฎีการเลือก (Choice Theory) ในปีค.ศ. 1998 ซึ่งเดิมมีความเชื่อว่า ทฤษฎีการควบคุม (Control Theory) โดยมีแนวคิดที่ว่า คนที่ควบคุมชีวิตของตนได้ ก็คือตัวเอง (Ourselves) ยิ่งคนเรียนรู้ได้เร็วเท่าไร ก็ยังสามารถควบคุมตนเองได้ดีเพียงนั้น เนื่องจากทฤษฎีการควบคุมนั้นเน้นพฤติกรรม ดังนั้นเกลสเซอร์เลยเปลี่ยนชื่อใหม่ว่า ทฤษฎีการเลือก

หลักการของทฤษฎีการเลือก (Ten Axioms of Choice Theory)

1. ผู้ที่จะควบคุมพฤติกรรมของเราได้ก็คือตัวเราเอง ดังนั้นพฤติกรรมทั้งหมดของเราก็คือความพยายามของเราที่ดีที่สุด ที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจกับความต้องการของเรา
2. สิ่งที่เราจะให้ผู้อื่นได้ก็คือ ข้อมูล (Information)
3. ปัญหาทางจิตใจทั้งหมดที่เกิดขึ้นมาอย่างยาวนานก็คือปัญหาในความสัมพันธ์
4. ความสัมพันธ์ที่เป็นปัญหามักจะเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตของพวกเขาเสมอ
5. สิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตนั้น มีหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เราเป็นในปัจจุบัน แต่เราจะสามารถทำให้เกิดความพึงพอใจให้กับตนเองได้เฉพาะในปัจจุบันเท่านั้น และวางแผนที่จะกระทำต่อไปได้ในอนาคต
6. เราสามารถทำให้เกิดความพึงพอใจในความต้องการของเราได้ จากการกระทำให้เกิดความพึงพอใจในโลกของคุณภาพของเราเอง
7. สิ่งที่เรากระทำทุกอย่างคือพฤติกรรม เป็นการกระทำ (Action) ไม่ใช่ปฏิกิริยา (Reaction)
8. พฤติกรรมทั้งหมด (Total Behaviors) จะถูกกำหนดด้วยปัจจัย 4 ประการ คือ การกระทำ (Action) ความคิด (Thinking) ความรู้สึก (Feeling) และ การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ (Physiological Factor) แต่เรามีการควบคุมได้โดยตรงเพียง 2 ประการคือ ความคิด และการกระทำ
9. สำหรับความรู้สึกและทางด้านกายภาพ เราสามารถควบคุมได้ทางอ้อมผ่านทางการเลือกที่จะคิดและกระทำอย่างไร
10. พฤติกรรมทั้งหมดถูกเรียกชื่อว่า เป็นกิริยาความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ที่ตัดสินใจเลือกของตน

เกลสเซอร์เน้นว่าประการแรกของทฤษฎีการเลือก ก็คือ ความต้องการ (Needs) ของคนเรา เกลสเซอร์ยอมรับว่าพฤติกรรมของคนเรา แม้ว่าจะเป็นพฤติกรรมที่ผิด ๆ ก็ตาม ก็เป็นความพยายามที่ดีที่สุดของเราที่จะเปลี่ยนโลกภายนอกให้เหมาะสม ให้เข้าได้กับการรับรู้ซึ่งเป็นโลกภายในที่เป็นความต้องการของเรา แม้ว่ามนุษย์ทุกคนจะมีความต้องการพื้นฐานทั้ง 5 ด้านเหมือนกัน แต่ว่าแต่ละคนก็จะมีความต้องการที่เติมเต็มที่แตกต่างกัน

ลำดับชั้นความต้องการตามแนวคิดของเกลสเซอร์ (Glasser's Hierarchy of Needs) มีดังนี้

- 1.ความต้องการมีชีวิตอยู่ (อากาศ น้ำ อาหาร ที่อยู่อาศัย เพศ)
- 2.ความต้องการเป็นเจ้าของ (ความสัมพันธ์ มิตรภาพ ชุมชน ความร่วมมือ ความใกล้ชิด)
- 3.ความต้องการอิสระและทางเลือก (ทางเลือก การตัดสินใจของตนเอง อิสระภาพ

เสรีภาพ)

- 4.ความต้องการในอำนาจและอิทธิพล (ความสามารถ ความสำเร็จ การยอมรับ)
5. ความต้องการเล่นและสนุกสนาน (การหัวเราะ ความยินดี ความสนุกสนาน)

นอกเหนือไปจากความต้องการทางจิตใจที่จะมีชีวิตอยู่และความเป็นเจ้าของแล้ว ความต้องการของแกเลสเซอร์และมาสโลว์จะแตกต่างกัน ซึ่งแกเลสเซอร์มีความเชื่อว่าแต่ละคนมีความสามารถในการตัดสินใจในทางเลือกของตนเอง และแม้แต่เด็ก ๆ ก็ยังต้องการอำนาจและอิทธิพล สำหรับความต้องการการเล่นและความสนุกสนานนั้น แกเลสเซอร์เชื่อว่าความสนุกสนานเป็นรางวัลตามธรรมชาติของการเรียนรู้

โรงเรียนควรจัดหาแนวทางอย่างพอเพียงให้กับนักเรียนที่จะได้พบกับความพึงพอใจในความต้องการทั้งสามประการ คือ ทางเลือก อำนาจและความสนุกสนาน หากโรงเรียนไม่จัดหาแนวทางที่สังคมยอมรับ ซึ่งจะทำให้เด็กนักเรียนได้พบกับความพึงพอใจในความต้องการเหล่านั้น นักเรียนก็จะหาวิถีทางของตนเองที่จะทำให้ได้มาซึ่งความต้องการของตนเองเหล่านั้น แม้ว่าจะเป็นวิถีทางที่สังคมไม่ยอมรับก็ตาม ซึ่งก็จะทำให้เกิดปัญหาในเรื่องพฤติกรรมที่ผิดและปัญหาระเบียบวินัยตามมา

แกเลสเซอร์เชื่อว่า ความต้องการของนักเรียนใน “ทางเลือก” “อำนาจ” และ “ความสนุกสนาน” นั้นมีมาตั้งแต่เกิดแล้ว หากครูได้ตระหนักรู้และนำมาใช้เป็นเครื่องมือกระตุ้นในการเรียนรู้ของเด็ก ร่วมกับเทคนิคในการสอนที่เหมาะสมและเพียงพอ นักเรียนก็จะพบกับความพึงพอใจในความต้องการทั้งสามประการ ได้เรียนรู้อย่างดี โรงเรียนก็จะเป็สถานที่ที่เด็กรับรู้ว่ามี และได้ช่วยเหลือนักเรียน

แกเลสเซอร์เสนอแนวทางที่ดี ที่จะเติมเต็มในความต้องการทุกๆ ด้าน นั่นคือการเรียนเป็นกลุ่มหรือทำงานเป็นทีม (Learning-Team Model) นักเรียนจะได้ความรู้สึกความเป็นเจ้าของ ความมีส่วนร่วม ความมีอำนาจ ความต้องการสนุกสนาน จากการเรียน และการทำงานเป็นทีม ซึ่งนักเรียนที่อยู่คนเดียวส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีอำนาจ ไม่ว่าจะเป็กีฬาหรือเรื่องการเรียนรู้ อำนาจของนักเรียนจะสะท้อนออกมาทางความแข็งแรง (Strength) พรสวรรค์ (Talent) ความรู้ (Knowledge) และการอุทิศตน (Dedication) จะมีบุคคลพิเศษบางคนเท่านั้นเองที่ารู้สึกถึงอำนาจในตัวเองได้โดยตัวเอง เพราะส่วนใหญ่แล้วความรู้สึกมีอำนาจจะเกิดจากสมาชิกในทีมเท่านั้น ดังนั้นครูต้องริเริ่มที่จะสร้างศูนย์กลางของการเรียนรู้โดยใช้การเรียนเป็นกลุ่ม (Learning Team)

หากมีปัญหาในเรื่องของระเบียบวินัยขึ้นมา แกเลสเซอร์เสนอว่า ให้สร้างสภาพแวดล้อมของกลุ่ม ที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจในความต้องการขึ้นมา ก็จะเป็นการช่วยแก้ไขปัญหาระเบียบวินัยได้อย่างแท้จริง

การสร้างความสัมพันธ์ (Relationship Building)

เป็นการสร้างโรงเรียนที่ให้ความรู้สึกแก่นักเรียนว่าเป็นสถานที่ที่ดี (Good Place) ซึ่งไม่เพียงแต่ให้นักเรียนได้พบกับความพึงพอใจตามความต้องการเท่านั้น แต่ในทุกๆ วันนั้นต้องให้เด็กได้พบกับโลกแห่งความเป็นจริงที่เข้าใกล้กับโลกแห่งคุณภาพที่พวกเขาต้องการ

แกสเซอร์ได้เสนอนิสัย 7 ประการของครูในการเอื้ออาทรสนใจนักเรียน ได้แก่ การสนับสนุน (Supporting) การกระตุ้น (Encouraging) การรับฟัง (Listening) การยอมรับ (Accepting) การไว้วางใจ (Trusting) การนับถือ (Respecting) การต่อรองโต้แย้งในความแตกต่าง (Negotiating Difference) และนิสัยของครู 7 ประการที่ไม่ควรทำ ได้แก่ การวิพากษ์วิจารณ์ (Criticizing) การตำหนิ (Blaming) การบ่น (Complaining) นำรำคาญ (Nagging) การคุกคาม (Threatening) การทำโทษ (Punishing) และการติดสินบน (Bribing or Rewarding to Control) โดยนิสัยเอื้ออาทร สะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดที่เป็นประชาธิปไตย ได้แก่ การรับฟัง การไว้วางใจ และการยอมรับนับถือในตัวนักเรียน ตลอดจนการต่อรองกับนักเรียนในเรื่องที่ขัดแย้ง จะเป็นพฤติกรรมของครู ที่ทำให้นักเรียนรับรู้ว่าเป็นสถานที่ที่ดีสำหรับพวกเขา สำหรับนิสัยที่ไม่ควรทำก็จะก่อให้เกิดปัญหาทางระเบียบวินัยตามมา

นอกจากนี้แกสเซอร์เสนอว่า โรงเรียนจะไม่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น จนกว่าครูจะเข้าใจทฤษฎีการกระตุ้นและการตอบสนอง (Stimulus/Response Theory) ความเชื่อที่ว่าพฤติกรรมของมนุษย์เกิดขึ้นเพราะแรงกระตุ้นจากเหตุการณ์ภายนอกนั้นเป็นความเชื่อที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งทฤษฎีการเลือกถือว่าพฤติกรรมทั้งหมดของมนุษย์เกิดจากสิ่งที่อยู่ภายในตน โลกภายนอกเป็นเพียงจัดหาข้อมูลให้ แล้วเราก็เลือกที่จะกระทำต่อข้อมูลที่เรารับรับนั้นในวิถีทางที่ดีที่สุดสำหรับเรา

ในฐานะเป็นสัตว์โลกนั้น มนุษย์ไม่เคยมีปฏิกิริยาโต้ตอบ (Reaction) แต่สิ่งที่เราทำคือการกระทำ (Action) ทางเลือกในการตอบสนองข้อมูลนั้นขึ้นกับการรับรู้ของเราด้วยความต้องการที่สำคัญ ดังนั้นความสำคัญของทฤษฎีการเลือกก็คือ ทางเลือกของแต่ละคน (Individual Choice)

แกสเซอร์มีความเชื่อว่า มนุษย์ควบคุมชีวิตของตนเอง เช่น เราสามารถเลือกได้ว่า จะชิมเซร่าหรือไม่ การที่พวกเขากล่าวโทษคนอื่นหรือสิ่งอื่นที่เป็นสาเหตุให้พวกเขาชิมเซร่า เป็นการโยนความผิดและตำหนิคนอื่น

แกสเซอร์กล่าวว่า พฤติกรรมทั้งหมดของคนเรามีอยู่ 4 ส่วน คือ การกระทำ ความคิด ปฏิกิริยาทางกายภาพ และความรู้สึก แม้ว่าเราอาจจะทำได้เพียงเล็กน้อยเท่านั้นในการควบคุมความรู้สึกและปฏิกิริยาทางกายภาพได้โดยตรง แต่เราก็สามารถควบคุมความคิดและการกระทำได้ เปรียบเสมือนกับล้อรถทั้ง 4 ล้อ คือล้อหน้าสองล้อเป็นการกระทำและความคิด แล้วอีกสองล้อหลังคือปฏิกิริยาทางกายภาพและความรู้สึก ซึ่งถูกควบคุมได้ทั้งหมด

4) ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg's Moral Development

Theory)

ตามแนวคิดของ โคลเบอร์ก (พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2553 ; วัลภา สบายยิ่ง, 2553; อ้างถึงใน Kohlberg,1976) เชื่อว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลจะเกิดขึ้นเป็นลำดับขั้น โดยเริ่มจากขั้นแรกก่อน แต่ระยะเวลาในการอยู่ในแต่ละระยะนั้นจะแตกต่างกันแล้วแต่บุคคล หรือบางคนอาจอาจอยู่ในขั้นที่คาบเกี่ยวกันก็ได้ พัฒนาการทางจริยธรรมจะดำเนินไปเช่นเดียวกับพัฒนาการทางความคิดและเหตุผล โดยจะค่อย ๆ มีการเปลี่ยนแปลงในการแยกแยะถึงผลดี-ผลเสีย แล้วนำไปก่อให้เกิดการจัดระบบใหม่ ที่นำไปสู่การสร้างสมดุลของเหตุผลและการกระทำในที่สุด

โคลเบอร์ก ได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1.ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (Pre-Conventional Level) เป็นขั้นเริ่มมีจริยธรรมของเด็กอายุ 2-12 ปี พฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลจะขึ้นอยู่กับเหตุผลที่มีอำนาจกำหนดให้ หรือเพื่อผลประโยชน์ของตนเองเป็นหลัก จะใช้การลงโทษและรางวัลเป็นการตัดสินความถูกต้อง ไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้อื่น แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมเป็น 2 ขั้น ได้แก่

ขั้นที่ 1 ขั้นจริยธรรมของผู้อื่น (Heteronomous Morality) เป็นขั้นหลบหลีกการลงโทษ จะเคารพและทำตามกฎเกณฑ์หรือคำสั่งของผู้ใหญ่ เพื่อหลีกเลี่ยงการลงโทษ การตัดสินว่าพฤติกรรมใดถูกหรือผิดขึ้นอยู่กับผู้มีอำนาจเหนือพฤติกรรมของตนกำหนด เช่น บิดา มารดา หรือ ครู อาจารย์

ขั้นที่ 2 ขั้นผลประโยชน์ของตนเป็นหลัก (Individualism and Instrumental Purpose and Exchange) เป็นขั้นแสวงหารางวัล เด็กจะทำพฤติกรรมที่ดั่งใจ ทำตามคำสั่งและกฎระเบียบต่างๆ เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ตนต้องการ และขึ้นอยู่กับรางวัลหรือสิ่งของที่ตนจะได้รับ เช่น ทำดีเพราะต้องการคำชมเชย หรือได้รับสิ่งของรางวัลเป็นการตอบแทน

2. ระดับตามกฎเกณฑ์ (Conventional Level) มีอายุประมาณ 12 ปี ขึ้นไป เป็นขั้นเริ่มมีจริยธรรมตามกฎและประเพณีนิยมของสังคมหรือของกลุ่ม เริ่มใช้กฎเกณฑ์กำหนดความถูกต้อง ความดี ไม่อยากทำผิดเพราะต้องการให้กลุ่มหรือสังคมยอมรับ แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 3 ขั้นใช้การยอมรับของสังคมเป็นเหตุผลในการตัดสิน (Mutual Interpersonal Expectations Relationships and Interpersonal Conformity) เด็กจะทำตามความเห็นชอบของกลุ่ม ทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม หรือทำตามแบบฉบับของสังคม เพื่อต้องการการยอมรับของกลุ่มหรือสังคม

ขั้นที่ 4 ขั้นใช้ระเบียบแบบแผนหรือกฎเกณฑ์ของสังคมเป็นเหตุผลในการตัดสิน (Social System and Conscience) เป็นขั้นที่เด็กจะทำตามหน้าที่ของสังคม ใช้กฎเกณฑ์ ระเบียบ แบบแผน

และประเพณีของสังคมที่กำหนดไว้เป็นเกณฑ์ในการดำเนินชีวิต ปฏิบัติหน้าที่ตามค่านิยมและกฎเกณฑ์ของสังคม เช่น ไม่ฆ่าสัตว์เพราะผิดศีล ถูกผู้ชายต้องบวชเรียน เป็นต้น

2. ระดับเหนือกฎเกณฑ์สังคม (Post Conventional Level) มีอายุประมาณ 20 ปี ขึ้นไป ระยะนี้พฤติกรรมทางจริยธรรมขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสังคม สิ่งที่ถูกต้องจึงเป็นสิ่งที่ดีที่คนในสังคมส่วนมากยอมรับ และจากการเรียนรู้ในการเป็นสมาชิกของสังคม ทำให้บุคคลพัฒนาสิ่งที่ได้ด้วยตนเอง แบ่งเป็น 2 ชั้น ได้แก่

ขั้นที่ 5 ขั้นใช้สัญญาสังคมและสิทธิส่วนบุคคลเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ (Social Contract or Utility and Individual Rights) การตัดสินใจทำสิ่งที่ถูกที่ควรเกิดจากการตกลงกันของบุคคลในสังคม เป็นการปฏิบัติตามสัญญาสังคม เพื่อประโยชน์สุขของทุกคนในสังคมและเพื่อพิทักษ์สิทธิของทุกคนในสังคม การเข้าใจว่าบุคคลในสังคมต่างมีค่านิยมและความเห็นแตกต่างกัน ตระหนักในค่านิยมและสิทธิของแต่ละคนก่อนที่จะเข้าสู่สัญญาของสังคม

ขั้นที่ 6 ขั้นใช้หลักการจริยธรรมที่เป็นสากลเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ (Universal Ethical Principle) การตัดสินใจทำสิ่งที่ถูกที่ควรมาจากต้องการปฏิบัติตามความถูกต้องหรือหลักการที่เป็นสากล เป็นความถูกต้องที่ได้รับการยอมรับจากคนส่วนมากทั่วโลกและทุกสังคม เช่น ความเสมอภาค สิทธิของมนุษย์ และการเคารพในศักดิ์ศรีของมนุษย์ เป็นต้น

ต่อมาโคลเบอร์ก ได้ทำการศึกษาค้นคว้าอย่างต่อเนื่อง ในปี ค.ศ. 1983 (พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุษย์, 2553) จึงได้พัฒนาการทางจริยธรรมอีก 1 ขั้น คือ

ขั้นที่ 7 ขั้นจริยธรรมของผู้สูงอายุ (The Cosmic Perspective) โดยเชื่อว่าเมื่อบุคคลเข้าสู่วัยสูงอายุ บุคคลจะพัฒนาความงอกงามในจิตใจของตน (Spiritual Growth) จะเลิกมุ่งหวังสิ่งตอบแทนในการกระทำ เพราะการถึงจุดหมายปลายทางของชีวิต การกอบโกย การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนจะลดน้อยลง จะเริ่มเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อคนอื่น และทำความดีโดยไม่หวังผลตอบแทน คำนี้ถึงแต่ความสบายใจ ความสุขสงบในบั้นปลายชีวิตเท่านั้น

1.1.3 คุณลักษณะของผู้มีวินัยในตนเอง

ออซูเบล (Ausubel, 1968) กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้ที่มีวินัยในตนเองว่า ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม มีความเชื่อถือได้ เชื่อมั่นในตนเอง พึ่งตนเองและควบคุมตนเองได้ มีความพากเพียร อุตสาหะ และอดทน

เพค (Peck, 1978) กล่าวว่า วินัยในตนเองเป็นพื้นฐานของเครื่องมือในการแก้ปัญหาชีวิต ถ้าปราศจากคามมีวินัยในตนเอง ก็จะไม่สามารถแก้ไขปัญหาใดๆ ได้เลย

แบนดูรา (Bandura, 1986) กรูเสก และ ไลท์ทอน (Grusec & Lytton, 1988) และ เบค (Beck, 1989) กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้ที่มีการควบคุมตนเองหรือมีวินัยในตนเอง ดังนี้

1. มีความสามารถควบคุมอารมณ์ (Impulse Control)

2. การต้านทานสิ่งยั่ว (Resistance to Temptation)
 3. มีความคาดหวังความสามารถของตน (Self Efficacy)
 4. มีการตั้งเป้าหมาย (Goal Setting)
 5. ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม (Standard Norm)
 6. สามารถชะลอการได้รับความพึงพอใจ (Delay of Gratification)
 7. สามารถคาดหวังผลกรรมที่เกิดขึ้นในอนาคต (Outcome of Prospective Action)
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540) ได้สรุปคุณลักษณะของผู้มีวินัย

ดังนี้

1. สามารถควบคุมตนเองทางกาย วาจาใจ รักความจริง ไม่พูดปด
2. สามารถพึ่งพาตนเอง เช่น การรับผิดชอบในกิจวัตรประจำวัน
3. สามารถทำกิจกรรมหรืองานให้สำเร็จได้ด้วยตนเอง
4. สามารถจัดเก็บสิ่งของให้เป็นระเบียบเรียบร้อย
5. รู้จักรักษาสิ่งของของตนและผู้อื่น
6. มีระเบียบวินัยและตรงเวลา
7. ปฏิบัติตามข้อตกลงและกติกาได้อย่างถูกต้อง
8. แสดงความคิดเห็นของตนเอง อีกทั้งรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
9. เคารพในสิทธิและหน้าที่ของกันและกัน

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540) ได้สรุปคุณลักษณะของผู้มีวินัย

ดังนี้

1. สามารถควบคุมตนเองทางกาย วาจาใจ รักความจริง ไม่พูดปด
2. สามารถพึ่งพาตนเอง เช่น การรับผิดชอบในกิจวัตรประจำวัน
3. สามารถทำกิจกรรมหรืองานให้สำเร็จได้ด้วยตนเอง
4. สามารถจัดเก็บสิ่งของของตนเองและผู้อื่น
5. รู้จักรักษาสิ่งของของตนเองและผู้อื่น
6. มีระเบียบวินัยและตรงต่อเวลา
7. ปฏิบัติตามข้อตกลงและกติกาได้อย่างถูกต้อง
8. แสดงความคิดเห็นของตนเอง อีกทั้งฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
9. เคารพในสิทธิและหน้าที่ของกันและกัน

สินินาฏ สุทธจินดา (2543) สรุปพฤติกรรมของผู้มีวินัยในตนเอง ตามคุณลักษณะ

ดังนี้

1. การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม

2. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
3. มีความตั้งใจจริง
4. สามารถควบคุมอารมณ์ได้
5. มีความอดทน
6. ตรงต่อเวลา
7. มีความรับผิดชอบ
8. ความเป็นผู้นำ

1.1.4 ความสำคัญของวินัยในตนเอง

สำหรับ ความสำคัญของวินัยในตนเองนั้น ผู้เชี่ยวชาญและหน่วยงานได้กล่าวไว้ดังนี้ เอกวิทย์ ฌ ถกลาง (2541) กล่าวว่า การสร้างวินัยในตนเองเป็นสิ่งประเสริฐสูงสุด เมื่อบุคคลนั้นสามารถควบคุมความประพฤติ ความคิด กาย วาจา ใจ ของตัวได้ดีแล้วจะถือว่าเป็นบุคคลที่มีวินัยในตนเอง ซึ่งวินัยในตนเองนี้จะสามารถสร้างให้บุคคลมีวินัยในระดับชาติได้

บรอตเทอร์ตัน (Brotherton.2002; อ้างถึงใน จิตตานันท์ ดิกุล. 2545:17) กล่าวว่า ความมีวินัยในตนเอง จะเป็นกุญแจแห่งความสำเร็จทั้งปวง ไม่มีความสำเร็จใดที่ปราศจากความมีวินัยในตนเอง

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2537) กล่าวว่า ความสำคัญของวินัยในตนเอง ด้าน ต่างๆ ได้แก่

1.ด้านครอบครัว การที่สมาชิกในครอบครัวมีวินัย ย่อมก่อให้เกิดความไว้วางใจ เชื่อมมั่นต่อกัน เกิดสัมพันธภาพที่ดีภายในครอบครัว โดยเฉพาะสมาชิกที่เป็นเด็กของครอบครัว เมื่อเติบโตมาจากครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดีย่อมจะทำให้เป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตดี มีความมั่นคงทางจิตใจ กล้าที่เรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับสิ่งใหม่ อันจะเป็นกำลังที่สำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ

2.ด้านสังคม เมื่อกลุ่มคนในสังคมมีการรักษาระเบียบวินัย เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม ร่วมกัน เช่น การช่วยกันรักษาสาธารณสมบัติ การเคารพและไม่ล่วงเกินสิทธิของผู้อื่น การปฏิบัติตามประเพณีแบบแผนของสังคม จะทำให้การดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมมีความสุข

3.ด้านเศรษฐกิจ ในสภาพสังคมที่มีการดำเนินงานทางธุรกิจอย่างรวดเร็ว โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ ทำให้เวลาจึงเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง ซึ่งผู้ดำเนินกิจการจะต้องรักษาและใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด ดังนั้นการมีวินัย ตรงต่อเวลาจึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งการมีวินัยในตนเองเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ในการดำเนินกิจการก็มีส่วนสำคัญยิ่ง ที่จะทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศมีความเจริญอย่างต่อเนื่อง

4.ด้านการเมือง การที่ประชาชนมีความเคารพ ยอมรับความคิดเห็นของบุคคลอื่นที่แตกต่างไปจากตน และตระหนักในสิทธิหน้าที่ของตน รวมทั้งการบริหารราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มี

การตรวจสอบการทำงานอย่างใกล้ชิด ของนักการเมือง สิ่งเหล่านี้เป็นวินัยในตนเองที่สำคัญ ที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองของประเทศเป็นไปได้โดยง่าย

พัฒนา สุขประเสริฐ (2540) ได้กล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องสร้างวินัยในโรงเรียนว่า การสร้างวินัยในตนเองในโรงเรียนนั้นเป็นสิ่งสำคัญ ระเบียบวินัยเป็นสิ่งที่สัมพันธ์กับชีวิตความเป็นอยู่ทางสังคมในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ครูจะต้องเป็นผู้คอยแนะแนวทางการสร้างระเบียบวินัยในโรงเรียน เพราะระเบียบวินัยเกิดจากรากฐานของประสบการณ์ในการเรียนรู้และสภาพแวดล้อม ครูจะต้องเป็นผู้สร้างสิ่งเหล่านี้ให้แก่เด็กตั้งแต่เริ่มเข้าโรงเรียนและเนื่องจากโรงเรียนเป็นศูนย์กลางอบรมเด็ก ซึ่งมาจากครอบครัวที่ไม่ซ้ำแบบกันจำนวนมากและเด็กทั้งหลายก็มีความแตกต่างกันตามธรรมชาติอยู่แล้ว โรงเรียนจึงจำเป็นที่จะต้องกำหนดระเบียบต่าง ๆ ขึ้นเพื่อให้ทุกคนปฏิบัติตาม เพื่อความสงบสุขของนักเรียนทุกคน

1.1.5 การสร้างเสริมวินัยในตนเอง

การสร้างเสริมวินัยในตนเองสำหรับเด็กเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง เนื่องจากบุคคลที่มีวินัยในตนเอง จะเป็นผู้ที่สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเอง ให้มีการแสดงออกอย่างเหมาะสม ตามกฎระเบียบและบรรทัดฐานของสังคม ซึ่งจะเป็ผลเมืองดี นำไปสู่การพัฒนาของประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้น

โครว์ และ โครว์ (Crow & Crow.1962) กล่าวว่า การสร้างวินัยในตนเองแก่เด็ก จะเป็นการถ่ายทอดการเรียนรู้วิธีการดำเนินชีวิตตามวัฒนธรรมของสังคมของเด็ก เพื่อให้มีพฤติกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงตนเองและผู้อื่น การสร้างวินัยในตนเองจะช่วยให้เด็กได้กระทำในสิ่งที่สังคมยอมรับ เพื่อเด็กจะได้มีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น ซึ่งจะเป็นสิ่งที่เด็กรู้สึกพึงพอใจด้วยเช่นกัน

การสร้างเสริมวินัยในตนเองสำหรับเด็กนั้น จะต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลและสถาบันต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็ก ดังที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2537) ได้กล่าวถึงบุคคลและสถาบัน ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาส่งเสริมวินัยในตนเองสำหรับเยาวชนไทยดังนี้

1.สถาบันครอบครัว บิดา มารดา หรือผู้เลี้ยงดู ถือเป็นบุคคลและสถาบันที่สำคัญที่สุด และเป็นแหล่งแรกที่จะทำหน้าที่ในการปลูกฝัง หล่อหลอม ถ่ายทอดคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งระเบียบวินัยให้แก่สมาชิกในครอบครัว ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ซึ่งได้จากการอบรมสั่งสอนและการกระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อให้เด็กเกิดการเลียนแบบ

2.ญาติผู้ใหญ่ และสมาชิกอื่นๆ ในครอบครัว จะเป็นผู้มีอิทธิพลต่อการปลูกฝังและหล่อหลอมจริยธรรมต่างๆ ให้แก่เด็กเช่นกัน ด้วยการเลียนแบบพฤติกรรมที่น่ายกย่อง มากกว่าที่จะได้จากการอบรมสั่งสอน

3.เพื่อนๆ จะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดค่านิยมทางจริยธรรมต่างๆ เช่นกัน ซึ่งวัยรุ่นนักร่วมจะมีการกระทำพฤติกรรมที่คล้ายคลึงตามเพื่อน มีการร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆ และเกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน

4.พระสงฆ์ หรือผู้นำทางศาสนา จะเป็นผู้ที่อบรมสั่งสอนคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่ประชาชนทั้งเด็กและผู้ใหญ่ในท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งการปฏิบัติของพระสงฆ์หรือผู้นำทางศาสนา จะมีอิทธิพลต่อการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมแก่บุคคลในท้องถิ่นนั้นด้วย

5.สื่อมวลชนทุกรูปแบบ (หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ บทเพลง หนังสือ) มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการปลูกฝังหรือเปลี่ยนแปลงเจตคติ ตลอดจนรูปแบบพฤติกรรมของเด็ก โดยเฉพาะวินัยในตนเอง ซึ่งถ้าสื่อมวลชนเหล่านี้เพิกเฉยหรือไม่รับผิดชอบต่อการปลูกฝังจริยธรรมที่ดีให้แก่เด็ก ก็อาจเป็นเครื่องทำลายหรือขวางกั้นการปลูกฝังหล่อหลอมให้เด็กเป็นผู้มีจริยธรรมอันดีงาม โดยเฉพาะวินัยในตนเองด้วย

6.โรงเรียน หรือสถานศึกษา ซึ่งรวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา การบริหาร และการให้บริการต่างๆ การเป็นตัวอย่างอันดีงามของครู อาจารย์ การเรียนการสอนวิชาต่างๆ ตามหลักสูตร การเรียนการสอนที่เกี่ยวกับจริยศึกษาได้แก่วิชาสังคม ตลอดจนการจัดกิจกรรมต่างๆ ในสถานศึกษา ก็มีอิทธิพลต่อการปลูกฝังและสร้างเสริมจริยธรรมที่ดี โดยเฉพาะวินัยในตนเอง

7.สถาบันอาชีพ การเข้าสู่อาชีพใดๆ ของบุคคลย่อมมีกฎเกณฑ์ระเบียบแบบแผนปฏิบัติสำหรับกลุ่มอาชีพนั้นๆ ซึ่งจะช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ และปรับตัวอยู่ร่วมในกลุ่มอาชีวดังกล่าวได้ในที่สุด ดังนั้นสถาบันอาชีพแต่ละอาชีพ จึงมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างวินัยให้กับผู้ประกอบการอาชีพดังกล่าว

8.สถาบันการเมือง ซึ่งหมายถึงคณะรัฐบาล และพรรคการเมือง มีส่วนสำคัญในการกำหนดนโยบาย และแนวทางในการบริหารประเทศ ตลอดจนควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของข้าราชการให้ตอบสนองต่อนโยบาย ดังนั้นการดำเนินการเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยของคนในชาติ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่สถาบันการเมืองควรมีบทบาทด้วยเช่นกัน

สำหรับการเสริมสร้างวินัยในตนเองนั้น ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้เสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างวินัยในตนเอง ดังนี้

พิชิต ฤทธิงกูญ (2537 : 23-27) สรุปว่า การดำเนินงานด้านวินัยนักเรียนเป็นสิ่งที่ต้องอาศัยความละเอียดอ่อน และจะต้องดำเนินการให้รัดกุมอย่างมากโดยยึดหลักการ ดังนี้

1. หลักการป้องกัน (Prevention) หลักการข้อนี้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการประพฤติผิดวินัยขึ้น มีแนวความเชื่อพื้นฐานว่า การป้องกันดีกว่าการแก้ไขเยียวยา โดยดำเนินการป้องกันด้วยวิธีการหลาย ๆ อย่าง

2. หลักการควบคุม (Control) หลักการข้อนี้ เพื่อควบคุมให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติ ตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน โดยดำเนินการควบคุมดูแล หรือชักจูงให้นักเรียนประพฤติตามสิ่ง ที่กำหนดไว้

3. หลักการแก้ไข (Correction) หลักการข้อนี้ เพื่อแก้ไขปรับปรุงประพฤตินิสัยของ นักเรียน ดำเนินการ โดยการลงโทษ หรือแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมตามความเหมาะสม

4. หลักการพัฒนาและส่งเสริม (Development) หลักการข้อนี้ เพื่อส่งเสริมพฤติกรรม ที่พึงประสงค์ขึ้นอีก ให้นักเรียนประพฤติดียิ่งขึ้นและมากขึ้น โดยโรงเรียนจัดสภาพแวดล้อม หรือกิจกรรม ต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนา และการส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์

5. หลักการจูงใจ (Induction) หลักการนี้ เพื่อเป็นแรงจูงใจให้เกิดการกระตุ้นจาก ภายในของนักเรียน ดำเนินการ โดยใช้สิ่งตอบแทนเรื่องคะแนนความประพฤติ คำชมเชย หรือรางวัลที่สำคัญ กว่าทรัพย์สินที่ตราค่าไม่ได้ ก่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการพัฒนา

6. หลักการประเมินผลการปฏิบัติงาน (Performance) เป็นการประเมินผลการปฏิบัติ หน้าที่ เป็นการประเมินสมรรถภาพที่พัฒนานักเรียน ปรับปรุงให้เปลี่ยนแปลงไปตามระเบียบแบบแผน ที่กำหนดการพัฒนาไว้และติดตามงานต่อไป

ฉันทนา ภาคบังกฎ และคณะ (2539) เสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างวินัยในตนเอง ได้แก่

1. ควรเริ่มต้นส่งเสริมวินัยจากเรื่องที่ย่างในชีวิตประจำวันก่อน แล้วจึงทำการปลูกฝัง และฝึกวินัยของหมู่คณะ วินัยของชุมชน และวินัยของคนในชาติ โดยขั้นแรกจะอยู่ในลักษณะการฝึกเพื่อ สร้างจิตสำนึกในการพัฒนาตนเอง จนกลายเป็นความเคยชินที่ดีในการปฏิบัติตามวินัย

2. ควรลดการชี้แนะ บังคับ สั่งสอน และอบรมลง เพราะวินัยที่เกิดจากการบังคับ ควบคุมจากภายนอกมักไม่ถาวร พยายามสร้างวินัยโดยส่งเสริมให้เด็กรู้จักคิด ตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วย ตนเอง

3. ควรณรงค์ให้มีการส่งเสริมวินัยในด้านต่างๆ อย่างจริงจัง โดยใช้สื่อต่างๆ ผ่าน สื่อมวลชน เช่น ให้เข้าใจถึงความมีวินัย ประชาสัมพันธ์เรื่องการมีวินัย

4. บุคคลทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็น บิดา มารดา ครูอาจารย์ เจ้านาย ต้องทำตัวเป็นแบบอย่าง ที่ดีในเรื่องความมีวินัย

5. สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันการเมืองและการ ปกครอง สื่อมวลชน องค์กรอิสระ ควรมีส่วนร่วมช่วยในการกำหนดวินัยอย่างจริงจัง และดำเนินการทันทีและ ควรสอดแทรกความมีวินัยในทุกกิจกรรม เช่น กีฬา วัฒนธรรม

6. การกำหนดวินัย ควรปรับให้ทันสมัย สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเป็น นามธรรม และคำนึงถึงรากฐานของความเป็นไทย

7. ให้นำผลการวิจัยมาช่วยในการเสริมสร้างวินัย

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540) ให้แนวคิดในการสร้างวินัยไว้ 5 ประการ คือ

1. การทำให้เกิดพฤติกรรมเคยชิน โดยให้บุคคลรู้เห็นและปฏิบัติพฤติกรรมที่ดีเพื่อเป็นพื้นฐานและปฏิบัติต่อเนื่องจนเกิดพฤติกรรมเคยชินที่ดี
2. การใช้วัฒนธรรมในสังคม เป็นแนวปฏิบัติผสมผสานกับหลักการทำให้เป็นพฤติกรรมเคยชิน เช่น การทำความเคารพด้วยการไหว้เมื่อพบผู้ใหญ่ เป็นสิ่งที่เด็กทำได้โดยง่าย แต่การเข้าแถวไม่ใช้วัฒนธรรมไทย เด็กไม่เห็นแบบอย่างที่ดีอยู่เสมอดังเช่น การไหว้ของไทย ดังนั้นการไหว้จึงง่ายต่อการปฏิบัติมากกว่าการเข้าแถว
3. การใช้ข้อจรรยา เป็นความสัมพันธ์ระหว่างจิตใจพฤติกรรมและสติปัญญาซึ่งเป็นหลักการทางการศึกษา และหลักการพัฒนาจริยธรรมคือ มีความเข้าใจในความสำคัญของสิ่งที่จะกระทำ มีความพอใจและยอมรับในสิ่งที่จะกระทำ ยอมรับไปสู่ความพร้อมในการกระทำ
4. การใช้แรงหนุนสภาพจิต เป็นการตั้งความมุ่งมั่นหรืออุดมการณ์ และพยายามปฏิบัติตามเป้าหมายที่มุ่งมั่นไว้ ซึ่งอาจทำให้เกิดการเปรียบเทียบเน้นความภาคภูมิใจในผลการปฏิบัติหากใช้มากเกินไปจะกลายเป็นการดูหมิ่นผู้อื่น อันเกิดจากการเปรียบเทียบและพึงพากำลังใจจากภายนอก
5. การใช้กฎเกณฑ์บังคับ เป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้เกิดวินัยได้ชั่วระยะหนึ่ง เมื่อไม่มีผู้ใดควบคุมวินัยก็จะหายไป จึงเป็นวิธีที่ไม่ถูกต้อง

กฤษยา ตันติผลาชีวะ (2542) กล่าวถึงหลักของการสร้างวินัยให้กับเด็กดังนี้

1. มีเจตคติที่ดีกับเด็ก การสอนวินัยต้องค่อยเป็นค่อยไป ใฝ่ใจและพยายามในการสร้างด้วยการใช้สัมพันธภาพที่ดีกับเด็ก ให้คำแนะนำชี้แจงถึงการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้อง ฝึกเด็กให้รู้จักการบังคับตนเองอย่างมีเหตุผล ให้กำลังใจเมื่อเด็กทำถูกต้องและชมเชย ใช้วิธีการชักจูงใจให้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติมากกว่าบังคับ โดยคำนึงถึงความรู้สึกจิตใจของเด็ก และความสามารถของเด็กในการพัฒนาตามระดับอายุ การสอนวินัยเด็กด้วยความรักและให้สิ่งที่ดีที่สุดกับเด็ก จะช่วยให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีกับการมีวินัย
2. ให้อิสระแก่เด็กในการมีความคิดเป็นของตนเอง ด้วยการให้คำแนะนำปรึกษาเมื่อเด็กเล่นกับเพื่อน หรือมีปัญหาในการเล่น เด็กควรได้รู้ว่าทำไมต้องมีวินัย พฤติกรรมใดที่ยอมรับได้ และพฤติกรรมใดที่ผิด เมื่อผิดแล้วต้องแก้ไข เพราะหากเกิดซ้ำแล้วไปแก้ไข จะทำให้เด็กคับข้องใจ
3. สร้างให้เด็กมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และงานที่ได้รับมอบหมาย ด้วยการติดตาม ให้ข้อมูลป้อนกลับ ชี้แนะ ไม่ติหรือว่ากล่าวเด็กให้เสียใจ ไม่เปรียบเทียบเด็กกับผู้อื่นให้เด็กรู้สึกเป็นปมค้อย แต่ประเมินให้เด็กเห็นถึงการพัฒนาพฤติกรรมของตนและข้อควรต้องแก้ไข

4. ให้การยกย่องชมเชยในทันทีที่เด็กกระทำหรือปฏิบัติ อย่าพูดสิ่งที่โกลดัว เด็กไม่เข้าใจ เช่น ทำดีไปเถอะโตขึ้นเดี๋ยวจะดีเอง เด็กไม่ทราบ หรือใช้คำยากเด็กไม่เข้าใจ เช่น คนดีเป็นคนเก่ง เป็นต้น ในขณะที่ฝึกเด็ก เด็กอาจจะคือร้อนบ้าง เอาแต่ใจตนเองบ้าง ต้องให้อภัย อย่าเอาแต่ใจตนเอง

5. การฝึกวินัยต้องสม่ำเสมอ เราไม่สามารถเปลี่ยนพฤติกรรมเด็กได้ในทันทีทันใด ต้องฝึกซ้ำๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เด็กซึมซับ ไปเป็นนิสัย เมื่อผิดต้องลงโทษทันที เพื่อแก้ไขให้ถูกต้อง ถ้าเด็กทำดีต้องชมเชย

ชเวียคอฟและฟริทซ์ (Sheviakov & Fritz.1955) ได้เสนอแนะลักษณะของการปลูกฝังวินัยได้แก่

1. ควรตั้งอยู่บนรากฐานของการเสียสละเพื่อมนุษยธรรม เช่น มีอิสรภาพ ความยุติธรรมและความเสมอภาคในหมู่ของคนทั้งหลาย
2. ควรตั้งอยู่บนรากฐานแห่งการยอมรับนับถือศักดิ์ศรีและสิทธิของทุกคน
3. มีผลทำให้งานมีประสิทธิภาพมากขึ้น
4. ส่งเสริมให้เด็กมีลักษณะความเป็นผู้นำ พร้อมทั้งจะบริการและปฏิบัติงานร่วมกับหมู่คณะได้เป็นอย่างดี

5. วินัยควรกำหนดมาจากความเข้าใจว่าต้องทำหรือไม่ทำด้วยเหตุผลใด ดีกว่าวินัยที่ทำตามคำสั่ง

วาเลต (Valett.1986) ได้เสนอกระบวนการฝึกอบรมวินัยของเด็ก เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับครูและผู้ปกครอง เพื่อให้เด็กประสบผลสำเร็จทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน ตามกระบวนการ 10 ขั้นตอน ได้แก่

1. การทำความเข้าใจในประสิทธิภาพของวินัย
2. การพิจารณาความต้องการและความสนใจของเด็ก
3. การกำหนดเป้าประสงค์และความคาดหวังในการปฏิบัติตามวินัย
4. การสร้างกฎเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติตามวินัย
5. การวางแผนและการคาดคะเนผลที่จะได้รับ
6. การให้คำปรึกษาหารือร่วมกัน ในการปฏิบัติตามวินัยที่ได้วางกฎเกณฑ์ไว้
7. การบันทึกพฤติกรรมของเด็กที่ปฏิบัติตามวินัย
8. การให้รางวัลจากผลของการปฏิบัติตามวินัยที่ถูกต้อง
9. การแสดงให้เห็นผลของการไม่ปฏิบัติตามวินัยที่กำหนดไว้
10. การประเมินผลที่ได้ปฏิบัติตามทั้งหมด เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

นอกจากนี้ผู้ทรงคุณวุฒิ (ปรีชา ชรรรมา.2545) ยังกล่าวถึงองค์ประกอบที่เอื้อต่อการมีวินัยตนเองหลายประการ และกล่าวว่าในการเรียนการสอน การให้การศึกษ การอบรมแก่เด็กและเยาวชนหรือ

นักเรียนโดยทั่วไปมีภาวะเงื่อนไขหลายประการที่ควรหลีกเลี่ยง เพื่อป้องกันมิให้เกิดความยุ่งยาก สำหรับองค์ประกอบที่เอื้อต่อการมีวินัยตนเอง ได้แก่

1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น ความไม่แออัดในห้องเรียน แสงสว่าง อากาศ การถ่ายเทของอากาศ โต๊ะที่นั่ง อุปกรณ์ ต่างๆ รวมทั้งการทำงาน ซึ่งมีความสำคัญทั้งในโรงเรียนและสถานฝึกงานทั่วไป

2. ความเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมของหลักสูตร กับความสามารถผู้เรียน การให้คำปรึกษา และการจัดกลุ่มในชั้นเรียนเป็นวิชาที่เด็กไม่สนใจเรียนบางครั้งก็ก่อให้เกิดปัญหาตามมา นับประการ

3. การจัดที่นั่งให้นักเรียน บางครั้งก่อให้เกิดปัญหาขึ้นได้ เช่น การให้เด็กที่ซนมาก ๆ นั่งอยู่ด้านหลังชั้นเรียนอยู่ไกลหูไกลตาครู จะเป็นปัญหาเวลาเรียนได้มากกว่าการให้มานั่งแถวหน้า

4. ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ควรแสดงออกถึงความเป็นมิตรไมตรีต่อกัน โดยครูสนใจและช่วยแก้ไขปัญหานักเรียน

1.1.6 ผลของการขาดวินัยในตนเอง

การขาดวินัยในตนเอง ย่อมก่อให้เกิดผลเสียหลายประการ ดังเช่น สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2537) ได้กล่าวไว้สรุปได้ดังนี้

1. ผลต่อครอบครัว เมื่อสมาชิกในครอบครัวขาดระเบียบวินัย ไม่ยอมปฏิบัติตามกฎเกณฑ์แบบแผนปฏิบัติของครอบครัว ตลอดจนการไม่ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีซึ่งกันและกัน ก็จะทำให้ความเป็นสถาบันครอบครัวเสื่อมสลายไป พื้นฐานความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ที่สมาชิกผู้เยาว์ควรจะได้รับปลูกฝังไว้จากครอบครัวก็ขาดหาย บุคคลเหล่านี้เมื่อเติบโตเข้าสู่สังคมอื่นๆ ก็จะกลายเป็นผู้มีส่วนสร้างปัญหาให้กับสังคมได้สืบไป

2. ผลต่อสังคม สังคมใดก็ตามที่มีสมาชิกไร้ระเบียบวินัยทั้งวินัยในตนเอง และวินัยที่เกิดจากการยอมรับปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับ ย่อมทำให้สังคมนั้นตกอยู่ในสภาวะสับสน สมาชิกในสังคมปราศจากจิตสำนึกร่วมกันต่อการสร้างสรรค์สังคม และต่างมุ่งหวังแย่งชิงผลประโยชน์เข้าสู่ตนโดยไม่มิชอบเขตจำกัด สภาวะดังกล่าวนี้อาจนำไปสู่ความล่มสลายของสังคมนั้น หากไม่ได้รับการป้องกันแก้ไขอย่างจริงจัง

3. ผลต่อเศรษฐกิจ ความสูญทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นมูลค่าครั้งละจำนวนมาก และหลายกรณีส่วนใหญ่เป็นเพราะความไร้วินัยของบุคคลแทบทั้งสิ้น เช่น การเกิดอุบัติเหตุทางรถยนต์และทางเรือ การเกิดอัคคีภัย ตลอดจนการสูญเสยรายได้จากการส่งสินค้าไปยังต่างประเทศ ในกรณีที่มีผู้ส่งสินค้าออกทำการปลอมแปลงปะปนสินค้าที่ไม่ได้คุณภาพ และภายหลังก็ได้รับการปฏิเสธส่งสินค้าดังกล่าวจากต่างประเทศ

4. ผลต่อการเมือง เหตุการณ์วุ่นวายทางการเมืองของไทยหลายกรณี เกิดขึ้นเนื่อง

จากนักการเมืองและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเมืองจากระเบียบวินัยทางการเมือง เช่น การก่อการจลาจล การปฏิวัติรัฐประหาร การใช้อำนาจหน้าที่ทางการเมืองเพื่อเบียดบังเอาผลประโยชน์ที่ได้รับสู่ตน ซึ่งเหตุการณ์วุ่นวายทางการเมืองเหล่านี้ ส่งผลเสียต่อภาพพจน์ของประเทศ ในสายตาของชาวต่างประเทศที่จะเข้ามาลงทุนประกอบกิจการต่างๆ และส่งผลเสียต่อการดำเนินงานทางเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม

1.1.7 การศึกษาทางไกลกับวินัยในตนเอง

ผู้เชี่ยวชาญได้ให้คำนิยามของการศึกษาทางไกลดังนี้

ราวน์ทรี (Rowntree.1981) กล่าวว่า การศึกษาทางไกลเป็นการศึกษาที่ผู้เรียนและผู้สอน มีการพบปะกันซึ่งหน้าบ่อยครั้ง และการติดต่อกันจะกระทำด้วยวิธีการต่างๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง และโทรทัศน์

เบิร์ก และ ฟรีวิน (Burge & Frewin.1985) กล่าวว่า การเรียนทางไกล หมายถึง กิจกรรมที่ทางสถาบัน ได้จัดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนซึ่งไม่ได้เลือกเข้าเรียนหรือไม่สามารถที่จะเข้าเรียนในชั้นเรียนที่มีการสอนตามปกติได้ โดยกิจกรรมที่จัดให้จะมีการผสมผสานวิธีการที่สัมพันธ์กับทรัพยากร การกำหนดให้มีระบบการจัดส่งสื่อการสอน มีการวางแผนการดำเนินการ รูปแบบของทรัพยากรประกอบด้วย เอกสาร สิ่งพิมพ์ โสตทัศนูปกรณ์ สื่อคอมพิวเตอร์ ซึ่งผู้เรียนอาจเลือกใช้สื่อเฉพาะตนหรือเฉพาะกลุ่มได้ ระบบการจัดส่งสื่อเหล่านั้นจะใช้เทคโนโลยีหลายชนิด และระบบการบริหารจะมีการจัดตั้งสถาบันการศึกษาทางไกลขึ้นเพื่อรับผิดชอบจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

โฮล์มเบิร์ก (Holmberg.1986) กล่าวว่าการศึกษาทางไกลว่า เป็นการเรียนการสอนที่ผู้เรียนไม่ได้พบกับครูโดยตรง ไม่ได้มีครูดูแลการเรียนของผู้เรียนอยู่ตลอดเวลา เหมือนการเรียนในห้องเรียน แต่ผู้เรียนจะเรียนรู้จากสื่อต่างๆ ที่ได้ผ่านการวางแผนและเตรียมการอย่างดี โดยจะมีการสื่อสารแบบทางเดียวและการสื่อสารแบบสองทาง

องค์การการศึกษาและวิทยาศาสตร์ แห่งสหประชาชาติ (UNESCO.1979) ได้ให้ความหมายของการศึกษาทางไกลว่า คือ การศึกษาที่จัดขึ้นโดยผ่านการสื่อสารทางไปรษณีย์ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ โดยผู้เรียนและผู้สอนไม่ได้เผชิญหน้ากัน การสอนทำโดยกระบวนการเตรียมการและผลิตสื่อ แล้วส่งสื่อไปยังผู้เรียนรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม แล้วส่งกลับมายังผู้สอนเพื่อตรวจแล้วเสนอแนะ แล้วส่งกลับไปยังผู้เรียนอีกครั้งหนึ่ง

จิตร ศรีสอาน (2529) กล่าวว่า การเรียนการสอนทางไกล หมายถึงระบบการเรียนการสอนที่ไม่มีชั้นเรียน แต่อาศัยสื่อประสม อันได้แก่ สื่อทางไปรษณีย์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และการสอนเสริม รวมทั้งศูนย์บริการการศึกษาเป็นหลัก โดยมุ่งให้ผู้เรียน สามารถเรียนได้ด้วยตนเองอยู่กับบ้าน ไม่ต้องมาเข้าชั้นเรียนตามปกติ

ลักษณะของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล

การเรียนทางไกลเป็นวิธีการเรียนที่มีเป้าหมายในการพัฒนาความรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการเรียนอย่างอิสระด้วยการกำกับควบคุมตนเอง

วิจิตร ศรีสอาน และคณะ (2534) กล่าวถึง ทักษะที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาที่เรียนระบบทางไกล ดังนี้

1. ต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนไว้แน่นอน
2. ต้องพัฒนาความเชื่อมั่นที่จะเรียนด้วยตนเองได้อย่างสำเร็จ
3. ต้องวางแผนจัดเวลาเรียนและยุทธวิธีเรียน
4. ต้องพัฒนาทักษะการเรียนด้วยการอ่านและการวิเคราะห์ด้วยตนเองจากเอกสารการสอน และสื่อสิ่งพิมพ์อื่นๆ รวมทั้งการรับฟัง รับชมรายการกระจายเสียง และการออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ การใช้สื่อโสตทัศน์ เทปเสียงและวีดิทัศน์ การร่วมอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเป็นกลุ่ม การเข้าฝึกปฏิบัติงานตามลำพัง หรือเข้าร่วมกลุ่ม

5. การมีทักษะในการติดต่อกับอาจารย์ผู้สอนเสริม ด้วยการเขียนจดหมาย การติดต่อทางโทรศัพท์หรือการร่วมประชุมแบบเผชิญหน้ากัน อาจารย์สอนเสริมอาจมีบทบาทหลายด้าน เช่น การแนะนำการเรียน การแก้ปัญหา การให้ข้อมูลย้อนกลับ (การตรวจงานผู้เรียน) การทำหน้าที่วิทยากร และการประเมินผลการเรียน

สมประสงค์ วิทยเกียรติ (2544) กล่าวถึงลักษณะของผู้เรียนทางไกลสรุปได้ดังนี้

1. เรียนควบคู่กับความรับผิดชอบงานและครอบครัว
2. เป็นการเรียนอย่างโดดเดี่ยว
3. มีการติดต่อกับห้องสมุดน้อย
4. เรียนตามแผนที่วางไว้ด้วยวินัยในตนเอง
5. มีประสบการณ์ในการศึกษาของผู้ใหญ่มาก่อน
6. มีความเชื่อมั่นในตนเองในการเรียนต่ำ
7. มีโอกาสที่จะออกจากการเรียนกลางคัน
8. ต้องการวัสดุการเรียนการสอนที่มีโครงสร้างสูง
9. ชอบที่จะเรียนกับการเรียนการสอนที่จัดให้สำเร็จ

ไกด์แมน (Gidman, 2010) กล่าวว่า การศึกษาทางไกลเป็นการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้โดยไม่ต้องออกจากบ้าน เหมาะสมสำหรับผู้เรียนที่มีครอบครัว มีปัญหาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเรียน ผู้ที่ต้องทำงาน และสามารถศึกษาได้ทุกวัยตลอดชีวิต เป็นการศึกษาที่ต้องอาศัยสื่อต่างๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ วีดิทัศน์ เทปเสียง และคอมพิวเตอร์ เป็นต้น อาจมีการจัดสัมมนาในสถาน

ศึกษาหรือมีการติดต่อสื่อสาร มอบหมายงานให้แก่ผู้เรียนทางอินเทอร์เน็ต หรือมีเครือข่ายของสถาบันที่อยู่ในท้องถิ่นเพื่อช่วยในการติดต่อประสานงาน ซึ่งการสนับสนุนจากสถาบันที่ศึกษาและจากครอบครัวถือเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จการศึกษาของผู้เรียน แต่อย่างไรก็ตาม ผู้เรียนจะประสบความสำเร็จในการเรียนได้นั้น จะต้องมีความมุ่งมั่น เรียนอย่างหนัก และต้องมีวินัยในตนเอง มีการวางแผนและจัดตารางเวลาในการเรียนด้วยตนเอง

ประโยชน์และข้อจำกัดของการศึกษาทางไกล

สุมาลี สังข์ศรี (2549) กล่าวถึงประโยชน์ของการศึกษาทางไกลและข้อจำกัดของการศึกษาทางไกล ดังนี้

ประโยชน์ของการศึกษาทางไกล

- 1.เป็นการขยายโอกาสทางการศึกษา โดยช่วยให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ห่างไกลจากสถาบันการศึกษา อยู่ในชนบท ได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียน และเข้าถึงการศึกษา
- 2.เป็นการสร้างความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ช่วยให้ผู้บุคคลได้รับโอกาสในการศึกษาเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็น วัย เพศ หรือประกอบอาชีพใด ก็ตาม
- 3.เป็นการให้อิสระแก่ผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนเรียนได้อย่างอิสระ ไม่มีการบังคับควบคุมผู้เรียนสามารถจัดเวลาของตนเอง กำหนดกิจกรรมต่างๆของตนเอง และควบคุมตนเอง และไม่ต้องไปศึกษาที่สถานศึกษา
- 4.เป็นการเอื้อต่อผู้ที่ประกอบอาชีพแล้ว เนื่องจากเป็นการเรียนที่บ้านหรือที่ทำงาน โดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียน
- 5.สามารถจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มเป้าหมายได้เป็นจำนวนมากในคราวเดียวกัน และรับผู้เข้าศึกษาได้โดยไม่จำกัดจำนวน
- 6.เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายของผู้เรียน เพราะผู้เรียนไม่ต้องเดินทางไปยังสถานศึกษา ทำให้ไม่ต้องมีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าการแต่งกาย และค่าใช้จ่ายอื่นๆในการเข้าเรียน
- 7.มีการวางแผนและเตรียมการอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตร การผลิตสื่อ การส่งสื่อไปยังผู้เรียน และการติดตามประเมินผล
- 8.เป็นการศึกษาตลอดชีวิต เนื่องจากเป็นการศึกษาหาความรู้ในเวลาใดก็ได้ เมื่อมีความพร้อม หรืออยู่ในวัยใดก็ได้ เพราะเป็นการศึกษาจากสื่อต่างๆ

ข้อจำกัดของการศึกษาทางไกล

- 1.โอกาสในการพบกับผู้สอนมีน้อยหรือแทบจะไม่มีเลย เนื่องจากเป็นการศึกษาด้วยตนเองจากสื่อ ทำให้ผู้เรียนขาดแรงจูงใจ ขาดผู้แนะนำ ขาดผู้ให้ความกระจ่างเมื่อศึกษาจากสื่อไม่เข้าใจ ผู้เรียนไม่มีโอกาสซักถาม อาจแก้ปัญหาได้โดยจัดให้มีการพบปะกับผู้สอนบ้าง หรือการใช้สื่อคอมพิวเตอร์เพื่อติดต่อสื่อสารกัน

2.โอกาสในการพบปะกับเพื่อนผู้เรียนมีน้อยหรือแทบไม่มีเลย จึงรู้สึกโดดเดี่ยวขาดเพื่อนช่วยคิด คอยปรึกษาหารือ ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน การแก้ปัญหากระทำเช่นเดียวกับประเด็นแรก

3.ผู้เรียนมีจุดอ่อนในการแบ่งเวลาเรียน และไม่สามารถควบคุมตนเองให้มีวินัยในตนเองต่อการให้เวลาในการเรียนอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากผู้เรียนมักมีภารกิจอื่นมากมาย หรือมีสิ่งอื่นที่จูงใจมากกว่าการเรียน หรือมีการผลัดวันประกันพรุ่งไปจนถึงเวลาสอบ ทำให้ไม่มีเวลาที่จะศึกษาจากสื่อซึ่งปัญหาในประเด็นนี้จะพบเป็นจำนวนมาก การแก้ไขกระทำโดย การช่วยให้คำแนะนำปรึกษา แนวทางในการเรียน การจัดสรรเวลา เพื่อให้สามารถปรับตัวได้กับวิธีการศึกษา จากสถาบัน

4.คุณภาพของสื่อที่ใช้ในการเรียน เนื่องจากการเรียนด้วยตนเองจากสื่อเป็นหลัก ซึ่งประกอบด้วยสื่อหลักและสื่อเสริม ซึ่งการผลิตสื่อจะต้องมีการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาให้ผู้เรียนได้เข้าใจได้ง่าย เนื่องจากผู้เรียนไม่สามารถซักถามได้ทันทีทันใด ซึ่งอาจทำให้เกิดความท้อแท้ใจ อาจเป็นสาเหตุทำให้หยุดเรียนได้ ดังนั้นผู้ผลิตสื่อจำเป็นจะต้องตระหนักในประเด็นนี้

5.การติดต่อสื่อสารกับสถาบันการศึกษาอาจไม่สะดวก เกิดความล่าช้า เนื่องจากสถาบันมีนักศึกษาจำนวนมาก โดยเฉพาะการจัดส่งทางระบบไปรษณีย์ อาจทำให้รับเอกสารต่างๆ ไม่ทันเวลา เช่น ได้รับเอกสารสื่อการสอนช้า ลงทะเบียนเรียนช้าหรือไม่ทันได้ หากเกิดขึ้นบ่อยครั้งจะทำให้นักศึกษาเกิดความเบื่อหน่าย ท้อแท้ ไม่พอใจกับระบบ จนทำให้เลิกเรียนได้ ประเด็นนี้อาจใช้การมีส่วนร่วมของเครือข่ายสถาบันเข้าช่วยเหลือในการมอบเอกสารหรือประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเองกับการศึกษาระบบทางไกล

ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ (2539) ได้ทำการวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษากับไม่สำเร็จการศึกษาตามเวลา ของหลักสูตรระดับปริญญาตรีในระบบการศึกษาทางไกล ผลการศึกษาพบว่า ความมีวินัยในตนเอง เป็นตัวแปรหนึ่งที่สามารถจำแนกนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษากับไม่สำเร็จการศึกษาตามเวลา ของหลักสูตรระดับปริญญาตรี กลุ่มสังคมศาสตร์ และกลุ่มมนุษยศาสตร์ โดยนักศึกษากลุ่มที่สำเร็จการศึกษาได้ตามเวลาของหลักสูตร มีวินัยในตนเองสูงกว่ากลุ่มที่ไม่สำเร็จตามเวลาของหลักสูตร เนื่องจากนักศึกษาที่มีวินัยในตนเองสูงนั้น จะมีความสามารถในการควบคุมตนเองให้ศึกษาเล่าเรียนจนสำเร็จได้ดี

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องนี้ สรุปได้ว่า วินัยในตนเองเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของการศึกษาทางไกลเป็นอย่างมาก

1.1.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเอง

งานวิจัยในประเทศ

กัลยา สุวรรณรอด (2537) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบของความมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1,077 คน ผลการวิจัยพบว่าความมีวินัยในตนเองประกอบด้วย 6 องค์ประกอบคือ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความซื่อสัตย์ การตรงต่อ

เวลา ความเป็นผู้นำ และความอดทน องค์ประกอบของนักเรียนชายมี 5 องค์ประกอบ คือ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความซื่อสัตย์ การตรงต่อเวลา และความเป็นผู้นำ ส่วนองค์ประกอบของนักเรียนหญิงมี 3 องค์ประกอบ คือ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง และความซื่อสัตย์

ณัฐพร สตากรณ์ (2540) ได้ศึกษาองค์ประกอบของความมีวินัยในตนเองของนักเรียนทหารและพลเรือน โดยศึกษาในนักเรียนโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ชั้นปีที่ 1-5 และนิสิตจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และการวิเคราะห์องค์ประกอบ ผลการวิจัยพบว่า ความมีวินัยในตนเองประกอบด้วย 7 องค์ประกอบคือ การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ความเชื่อมั่นในตนเอง ความรับผิดชอบ ความตั้งใจจริง ความเป็นผู้นำ และความอดทน

สมบูรณ์ สิงห์คำป้อม (2542) ศึกษาปัญหาการส่งเสริมวินัยนักเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครู ในโรงเรียนเอกชนสังกัดกองการศึกษามูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ผลการศึกษาพบปัญหาเป็นรายชื่ออยู่ในระดับมาก ในด้านความประพฤติ คือการส่งเสริมให้นักศึกษาไม่สูบบุหรี่ หรือสิ่งเสพติดอื่นๆ และการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักอ่อนน้อมถ่อมตนและมีสัมมาคารวะ และด้านความรับผิดชอบ คือ การส่งเสริมให้ดูแลรักษาความสะอาดของโรงเรียน และการส่งเสริมให้นักเรียนทำงานตามหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายจากครูอย่างจริงจัง

จิตนันทน์ ดิกุล (2545) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อความมีวินัยในตนเอง ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ผลการศึกษาพบว่า มีตัวแปรต้น 7 ตัว ที่ร่วมกันทำนายความมีวินัยในตนเองได้ร้อยละ 45 ซึ่งเรียงลำดับความสำคัญกับความมีวินัยในตนเองจากมากไปหาน้อย ได้แก่ อิทธิพลของสื่อมวลชน การควบคุมอีโก้ การควบคุมซุเปอร์อีโก้ ความมีวินัยในตนเองของกลุ่มเพื่อนสนิท ความมีวินัยในตนเองของอาจารย์ และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และพบว่า ความมีวินัยในตนเองได้รับอิทธิพลจากปัจจัยภายในตัวบุคคลมากกว่าปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม

ทัศนีย์ จิตต์ชื่นมีชัย (2548) ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อวินัยในตนเองด้านการเรียน ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 230 คน ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับวินัยในตนเองด้านการเรียน ได้แก่ นิสัยทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ภาวะความรับผิดชอบที่มีต่อครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับสมาชิกในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และลักษณะทางกายภาพของการเรียน

กฤษฎา ดอนทอง (2549) ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับวินัยของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคนครปฐม จำนวน 350 คน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านนักเรียน นักศึกษา มีความสัมพันธ์กับวินัยของนักเรียนนักศึกษา ส่วนปัจจัยด้านครอบครัวและปัจจัยด้านสถานศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับวินัยของนักเรียนนักศึกษา

พรสิริ มั่นคง (2549) ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อวินัยในตนเองของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 โรงเรียนเทคโนโลยีกรุงเทพ ผลการศึกษาพบว่าองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อวินัยในตนเองของนักเรียน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง และนิสัยในการเรียน

ฉัตรชัย สนธิรัตน์ (2552) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความมีวินัยในตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรี หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความอดทน สัมพันธภาพระหว่างเพื่อน อิทธิพลของตัวแบบสัญลักษณ์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และบุคลิกภาพความเป็นผู้นำส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักศึกษา

สุวิมล ว่องวานิช และ นงลักษณ์ วิรัชชัย (2552) ได้ศึกษาปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมระดับบุคคลเพื่อมุ่งความสำเร็จของส่วนรวมของนักศึกษามหาวิทยาลัย พบว่าระดับคุณธรรมของนิสิตนักศึกษาจากความคิดเห็นของอาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ และคุณธรรมที่นิสิตนักศึกษาที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนที่สุดคือ ด้านการมีวินัย ความรับผิดชอบ ความสามารถในการพึ่งตนเอง และสัจจะ (ความตั้งใจจริงต่อการทำงาน) โดยเฉพาะคุณธรรมด้านการมีวินัยต้องพัฒนาโดยด่วนที่สุด

งานวิจัยในต่างประเทศ

เชเวียคอฟ และ ฟริทซ์ (Sheviakov & Fritz, 1955) ได้ศึกษาประเภทของวินัยที่ควรปลูกฝังให้แก่เด็ก พบว่าควรจะเป็นการปลูกฝังวินัยในตนเองมากกว่าวินัยที่มาจากกาปฏิบัติตามคำสั่ง ซึ่งควรจะเป็นเรื่องของการเต็มใจที่จะกระทำ ไม่ใช่กระทำตามคำสั่งหรือการถูกลงโทษ การปลูกฝังวินัยในตนเองสำหรับเด็กควรอยู่บนพื้นฐานของความชื่นชมและความรัก

ออซูเบล (Ausubel, 1968) ได้แสดงความคิดเห็นว่า วินัยในตนเองมาจากการควบคุมจากทั้งภายในและภายนอก ซึ่งการควบคุมภายใน ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู และการควบคุมภายนอกที่เป็น การลงโทษหรือการบังคับ จะช่วยในการปลูกฝังวินัยในตนเองได้น้อย

มูสเซน (Mussen, 1969) ศึกษาพบว่า การฝึกวินัยที่ได้ผลและมั่นคงที่ต้องการให้เกิดในตัวเด็กคือวินัยในตนเอง ที่มีรากฐานมาจากการควบคุมภายในตนและภายนอกตน การควบคุมภายในตน เช่น การอบรมเลี้ยงดูอย่างสม่ำเสมอ แต่การบังคับและการลงโทษ ซึ่งเป็นการควบคุมภายนอกจะช่วยปลูกฝังได้เพียงเล็กน้อย

วิกกินส์ และ คณะ (Wiggins and others, 1971) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความมีวินัยในตนเอง ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีวินัยในตนเอง จะมีความรับผิดชอบสูง มีความวิตกกังวลน้อย มีความอดทน มีเหตุผล มีความยืดหยุ่นในความคิดและพฤติกรรมทางสังคม และมีสุขภาพที่ดีกว่าผู้ที่ขาดวินัยในตนเอง

แองเจลา และ มาร์ติน (Angela & Martin.2006) ได้ทำการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของนักเรียนหญิงและชายในวิชาต่างๆ รวมทั้งการวัดระดับสติปัญญา ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนหญิงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนชายเนื่องจากการมีวินัยในตนเองสูงกว่า

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเองดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า วินัยในตนเองนั้นมีความสำคัญต่อนักศึกษา ครอบครัวยุคใหม่ เศรษฐกิจ และการเมือง เป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะต่อนักศึกษาทางไกล ที่จำเป็นจะต้องมีวินัยในตนเอง ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การศึกษาเล่าเรียนด้วยตนเองให้สำเร็จตามความมุ่งหมาย และถือเป็นเยาวชนที่เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ ดังนั้น การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องและมีความสัมพันธ์กับวินัยในตนเองจึงเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็น โดยจะเป็นแนวทางในการพัฒนาและปลูกฝังวินัยในตนเองให้แก่เด็ก เยาวชน นักเรียนและนักศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้ประเทศชาติเจริญรุ่งเรืองและมั่นคงในอนาคตยิ่งขึ้นไป

2.วรรณกรรมที่เกี่ยวกับตัวแปรอิสระที่ศึกษา

2.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ผู้เชี่ยวชาญหลายท่านได้ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ดังนี้

แม็คเคลแลน และคณะ (McClelland and Other.1953) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นความปรารถนาที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี หรือเป็นการทำให้ดีกว่าผู้อื่น เมื่อมีอุปสรรคขัดขวางก็จะพยายามฟันฝ่า และเมื่อประสบความสำเร็จจะรู้สึกสบายใจ แต่จะมีความวิตกกังวลเมื่อประสบกับความล้มเหลว

เมอร์เรย์ (Murray.1964) กล่าวถึง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าเป็นความต้องการที่มีอยู่ในมนุษย์ทุกคน เป็นความต้องการทางจิตของมนุษย์ที่จะเพียรพยายามทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก

แอทกินสัน (Atkinson.1966) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้น เมื่อบุคคลรู้ตัวว่าการกระทำของตนจะต้องได้รับการประเมินผลจากตนเอง หรือจากบุคคลอื่น โดยการเทียบเคียงกับมาตรฐานอันดีเยี่ยม ผลจากการประเมินอาจเป็นที่พอใจ เมื่อกระทำจนสำเร็จ หรือไม่พอใจเมื่อกระทำไม่สำเร็จ

ฮิลการ์ด (Hilgard.1967) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ว่า คือแรงจูงใจที่ทำให้บุคคลกระทำการเพื่อบรรลุเป้าหมายด้วยมาตรฐานอันยอดเยี่ยม

กล่าวโดยสรุปแล้ว แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หมายถึง ความมุ่งมั่น ปรารถนาที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ของบุคคล โดยใช้ความเพียรพยายาม อุตสาหะ มีการฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ อย่างไม่ย่อท้อ

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัย พบว่ามีผู้ศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับความมีวินัยในตนเองปรากฏรายละเอียดดังนี้

ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และ คณะ (2539) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีวินัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่สำคัญในการทำนายพฤติกรรมการมีวินัยในอันดับแรก ๆ คือ ลักษณะมุ่งอนาคต การควบคุมตน ทักษะคิดต่อการมีวินัย และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

สินินาฏ สุทธจินดา (2543) ได้ศึกษาวินัยในตนเองของนักเรียนสาขาวิชาพาณิชยการ โรงเรียนอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ t-test และ F-test ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่างกัน มีวินัยในตนเองโดยรวม วินัยในตนเองในด้านการปฏิบัติตนในห้องเรียน การปฏิบัติตนนอกห้องเรียน และการปฏิบัติตนในสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน

สุภาพร ธาระชานันท์ (2544) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเป็นปรากฏการณ์เดียวกันที่เกิดขึ้นต่อเนื่อง โดยการมุ่งอนาคตเป็นความสามารถในการคาดการณ์และเห็นความสำคัญของผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ทำให้เกิดการวางแผนปฏิบัติการเพื่อให้เกิดผลดีและป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้น ส่วนการควบคุมตนเองนั้น เป็นความสามารถที่จะเว้นการกระทำพฤติกรรมบางชนิด หรือความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมที่จะต้องใช้เวลาอดทนหรือเสียสละ เพื่อนำไปสู่ผลที่ต้องการในอนาคต ดังนั้นผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน จะเป็นผู้ที่คำนึงถึงผลในอนาคตมากกว่าผลในปัจจุบัน และดำเนินการปฏิบัติเพื่อไปสู่เป้าหมายในอนาคตได้ และในการที่จะมีวินัยในตนเองได้นั้น จำเป็นต้องมีการงดเว้นการกระทำบางอย่าง เช่น การแข่งคิว การซื้อสินค้าราคาแพง เป็นต้น การที่บุคคลต้องการเอาชนะความปรารถนาต่างๆ ให้สามารถควบคุมตนให้กระทำในสิ่งที่ควรกระทำได้นั้น บุคคลจะต้องใช้เวลาอดทน การจะมีวินัยในตนเองสำเร็จได้เพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถในการมองเห็นการณ์ไกล เห็นประโยชน์ของการมีวินัยในตนเอง และสามารถควบคุมการกระทำของตนเองให้ทำตามกฎระเบียบได้สำเร็จ ผู้ที่ควบคุมตนได้ถือว่าเป็นผู้ชนะใจตนเอง เมื่อมีสถานการณ์ที่เปิดโอกาสให้ละเมิดกฎระเบียบ ก็ไม่ละเลยกฎระเบียบ ซึ่งเป็นลักษณะของผู้ที่มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการทำผิด

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัย ลักษณะมุ่งอนาคต การควบคุมตน กับความมีวินัยในตนเอง ปรากฏรายละเอียดดังนี้

ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และ คณะ (2539) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีวินัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยศึกษาพฤติกรรมการมีวินัย ในลักษณะของการกระทำตามระเบียบของโรงเรียนและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ในพฤติกรรม 5 ด้าน ได้แก่ การทำกิจกรรมร่วมกัน การยอมรับและปฏิบัติตามข้อคิดเห็นอย่างมีเหตุผล การช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละเพื่อส่วนรวม และการไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่ทำนายพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองคือ ทักษะคิดต่อพฤติกรรมการมีวินัย ลักษณะมุ่งอนาคต การควบคุมตน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

2.3 การอบรมเลี้ยงดู

ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูดังนี้

งามตา วนิทนนท์ (2536) การอบรมเลี้ยงดูหมายถึง การที่ผู้ใหญ่ปฏิบัติต่อเด็กในชีวิตประจำวัน เพื่อเลี้ยงดูและฝึกอบรมลักษณะและพฤติกรรมของเด็กทั้งทางตรงและทางอ้อม

สุรางค์ โค้วตระกูล (2543) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่บิดา มารดา หรือผู้ที่มีหน้าที่ดูแลเด็ก ได้อบรมสั่งสอนแก่เด็ก ในฐานะที่เป็นบุคคลแรกที่ใกล้ชิด ในกระบวนการสังคมประกิต โดยการวางมาตรฐานตั้งความหวังของพฤติกรรมต่างๆ และมีการให้รางวัลและลงโทษ เพื่อช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมตามความคาดหวัง ซึ่งพฤติกรรมที่จะส่งเสริมหรือคัดค้านจะขึ้นอยู่กับทัศนคติของสังคม

อัจฉรา สุขารมณ์ (2542) ได้ศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็ก พบว่า

การอบรมเลี้ยงดู และการเป็นแบบอย่างที่ดี ของบุคคลสำคัญในครอบครัว หรือบิดามารดา ผู้ปกครอง มีอิทธิพลต่อการมีวินัยในตนเองของเด็ก (Hurlock.1978,Beck1989) และมีผลต่อพัฒนาการของเด็กในหลายด้าน ทั้งนี้เนื่องจากครอบครัวเป็นสถาบันแห่งแรกที่ปลูกฝัง อบรมสั่งสอน ให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะและเสริมสร้างประสบการณ์ทางสังคม การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมแก่เด็ก

เฮอร์ล็อก (Hurlock.1978) ได้กล่าวถึงเจตคติของบิดามารดา ที่มีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของบุตรดังนี้

- 1.การปกป้องบุตรมากเกินไป (Overprotection) บิดามารดาจะให้การดูแลเอาใจใส่และควบคุมบุตรมากเกินไป จะทำให้บุตรเป็นคนที่พึ่งพาผู้อื่น ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง
- 2.การผ่อนปรน (Permissiveness) บิดามารดาจะให้โอกาสแก่บุตรได้กระทำในสิ่งที่เขาต้องการมีการควบคุมบ้างเล็กน้อยและใช้เหตุผล จะทำให้บุตรเป็นคนเจ้าความคิด เชื่อมั่นในตนเอง ปรับตัวได้ดี และมีความคิดสร้างสรรค์
3. การตามใจ (Indulgence) เป็นการปล่อยบุตรตามสบายมากเกินไป จะทำให้บุตรเห็นแก่ตัว เรียกร้องความสนใจ ชอบเรียกร้อง และมีความบกพร่องในการปรับตัว
- 4.การไม่ยอมรับ (Rejection) บิดามารดาไม่ให้ความสนใจความเป็นอยู่ของบุตร หรือเรียกร้องจากบุตรมากเกินไป เกลียดชังบุตร จะทำให้บุตรขุ่นเคือง คับข้องใจ หงุดหงิด ไม่มีความสุข และเกลียดชังคนอื่น
- 5.การยอมรับ (Acceptance) บิดามารดาให้ความรักแก่บุตรอย่างชัดเจน จัดเตรียมสิ่งต่างๆ สำหรับการพัฒนาความสามารถของบุตร
- 6.การใช้อำนาจ (Domination) บิดามารดาใช้อำนาจในการควบคุมบุตรทำให้บุตรเป็นคนที่ซื่อสัตย์ สุภาพ ทรหดนี้ ใจอ่อน หัวอ่อน ยอมจำนน และมีแนวโน้มที่จะพัฒนาความรู้สึกผิด
- 7.การยอมจำนน (Submission) บิดามารดาจะยอมให้บุตรใช้อำนาจกับตนและบุคคลใน

บ้าน โดยบุตรจะทำตนเป็นเจ้านายของบิดามารดาและคนอื่นๆ

8. การเลือกชอบ (Favoritism) บิดามารดาจะตามใจและรักบุตรที่ตนให้ความสำคัญมากกว่าบุตรคนอื่น บุตรจะขี้อายบิดามารดา แต่จะก้าวร้าวและใช้อำนาจกับพี่น้อง

9. ความทะเยอทะยาน (Ambition) บิดามารดาที่มีความทะเยอทะยานจะมีความคาดหวังในตัวบุตรสูง เมื่อบุตรทำไม่ได้ตามที่บิดามารดาต้องการก็จะทำให้บุตรเกิดความขุ่นเคือง ไม่ยอมรับในความสามารถของตน รู้สึกทุกข์ทรมาน เกิดความรู้สึกไม่พอใจเพียง

เซอร์ล็อก (Hurlock, 1984) ได้แบ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บุตรรู้สึกว่า บิดามารดาก้าวท้าวเรื่องส่วนตัว ขี้บึ้ง ก้าวร้าว ทำให้ตนเองรู้สึกผิดเมื่อแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ถูกบังคับให้ทำตามความต้องการของบิดามารดา และบิดามารดาใช้คำพูดที่ทำให้บุตรรู้สึกอับอาย

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บุตรรู้สึกว่าบิดามารดาปฏิบัติต่อตนอย่างยุติธรรม บิดามารดามีความอดทน ไม่ตามใจจนเกินไป และเข้มงวดกวดขันจนเกินไป ยอมรับในความสามารถและความคิดเห็นของบุตร ให้ความร่วมมือแก่บุตรตามโอกาสสมควร

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บุตรรู้สึกว่าตนเองได้รับการตามใจ และไม่ได้รับการเอาใจใส่ ไม่ได้รับคำแนะนำ ช่วยเหลือจากบิดามารดาเท่าที่ควร

สำหรับรูปแบบของการอบรมเลี้ยงดู สามารถแบ่งออกได้หลายรูปแบบ ดังนี้

คุชฎี โยเหลา (2535) ได้รวบรวมการอบรมเลี้ยงดูเด็กในประเทศไทยโดยการวิเคราะห์เมตา (Meta analysis) โดยแบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 11 แบบ ได้แก่

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบสนับสนุน
2. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบไม่ใช้เหตุผล
4. การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย
5. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม
6. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
7. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย
8. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด
9. การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก
10. การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ
11. การอบรมเลี้ยงดูแบบเรียกร้องจากเด็ก

ผลที่ได้จากการรวบรวมนี้ คุชฎี โยเหลา จึงได้แบ่งวิธีการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 2 แบบ คือ การอบรมเลี้ยงดูทางบวก และ การอบรมเลี้ยงดูทางลบ

ทิสนา แคมมณี และคณะ (2535) ได้ประมวลลักษณะการอบรมเลี้ยงดูบุตรตามวิถีไทย ได้ 10 แบบ ดังนี้

1. การให้อิสระเชิงควบคุม
2. การควบคุมเชิงละเอียด
3. การยอมรับแบบไม่แสดงออก
4. การเป็นแบบอย่าง
5. ให้เด็กสัมผัสกับสภาพแวดล้อมและร่วมสถานการณ์แล้วเกิดการเรียนรู้ตาม

ธรรมชาติ คือให้เด็กเรียนรู้จากการสัมผัส และสัมผัสกับสภาพแวดล้อมที่เป็นบุคคล วัตถุและธรรมชาติรอบตัว

6. การใช้พฤติกรรมทางวาจาอย่างมากและแสดงเหตุผลน้อย
7. การใช้อำนาจในการเลี้ยงดูทั้งวาจาและท่าทาง
8. การไม่คงเส้นคงวา การแสดงพฤติกรรมขึ้นอยู่กับอารมณ์ของผู้ใหญ่
9. การมีผู้เลี้ยงดูหลายคน
10. บิดาสนองความต้องการของบุตรเปลี่ยนแปลงไปตามวุฒิภาวะ และเพศของบุตร

งามตา วนิทนานนท์ (2536) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูเป็น 2 ประเภท คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน หมายถึง ปริมาณการปฏิบัติของผู้เป็นบิดามารดาของเด็กในด้านการแสดงความรัก ความสนใจเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และยอมรับบุตร

2. การอบรมเลี้ยงดูตามแนวพุทธ หมายถึง ปริมาณการฝึกอบรมของบิดามารดาทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อกระตุ้นบุตรให้เกิด ความรู้ ความเข้าใจ และยอมรับที่จะปฏิบัติตามหลักคำสอนของพุทธศาสนาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การบริจาทาน การรักษาศีลห้า และการฝึกสมาธิภาวนา

ปณิตดา พังงา (2537) จำแนกการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 แบบ ได้แก่

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง การเลี้ยงดูที่เด็กรู้สึกว่าได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม บิดา มารดา หรือผู้ปกครองมีความอดทน ไม่ตามใจจนเกินไป และเข้มงวดจนเกินไป ยอมรับนับถือความสามารถและความคิดเห็นของเด็ก และให้ความร่วมตามโอกาสอันควร

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด หมายถึง การเลี้ยงดูที่เด็กรู้สึกว่ามีบิดา มารดา ผู้ปกครอง ก้าว่ำยเรื่องส่วนตัวของตน ยับยั้งความก้าวร้าว และทำให้ตนรู้สึกผิด เมื่อแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เด็กมีความรู้สึกว่าคุณบังคับ และให้กระทำตามความต้องการ และมักใช้คำพูดที่ทำให้ตนรู้สึกอาย

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง การเลี้ยงดูที่เด็กรู้สึกว่าคุณตามใจ และไม่ได้รับความเอาใจใส่

ประไพ เจนคง (2541) ได้จำแนกการอบรมเลี้ยงดู ออกเป็น 4 แบบ ได้แก่

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน หมายถึง การที่บิดามารดา หรือผู้ปกครอง ปฏิบัติต่อเด็ก โดยแสดงความรักใคร่ เอาใจใส่ทุกข์สุขของเด็ก

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล หมายถึง การที่บิดามารดา หรือผู้ปกครองอธิบาย เหตุผลแก่เด็ก ในขณะที่ส่งเสริมหรือขัดขวางการกระทำหรือลงโทษเด็ก มีการให้รางวัลและลงโทษที่ เหมาะสมกับการกระทำของเด็ก มากกว่าปฏิบัติต่อเด็กตามอารมณ์

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม หมายถึง การที่บิดามารดา หรือผู้ปกครองออกคำสั่ง ให้เด็กปฏิบัติตาม และคอยตรวจตราอย่างใกล้ชิดว่าเด็กได้ทำตามที่ต้องการหรือไม่ หากเด็กมีการฝ่าฝืนก็ จะลงโทษ

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน – ใช้เหตุผล หมายถึง การที่บิดามารดา หรือ ผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็ก โดยแสดงความรักใคร่ เอาใจใส่ควบคู่กับการอธิบายเหตุผล มีการส่งเสริม ขัดขวาง การกระทำ และมีการลงโทษให้รางวัล

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัย การอบรมเลี้ยงดูเด็กกับความมีวินัยในตนเอง ปรากฏ รายละเอียดดังนี้

บัณฑิตา สักดิ์อุดม (2523) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูเด็กกับความมี วินัยในตนเองตามการรับรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีวินัยในตนเอง มากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยง ดูแบบเข้มงวดกวดขันและการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมีวินัยในตนเอง มากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยง ดูแบบปล่อยปละละเลย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และในการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลย นักเรียนหญิงมีวินัยในตนเองมากกว่านักเรียนชาย อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุนารี เตชะโชควิวัฒน์ (2527) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู วินัยใน ตนเอง และความภาคภูมิใจในตนเอง และความมีวินัยในตนเอง ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 228 คน ผลการศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดูกับวินัยในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูกับความภาคภูมิใจในตนเอง และความมีวินัยในตนเองกับความภาคภูมิใจในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน มีวินัยในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มีวินัยในตนเองมากกว่านักเรียนที่ได้รับการ อบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์ และนักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนแตกต่างกันมีวินัยในตนเอง แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีวินัยในตนเองมากกว่านักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3

ชิดกมล สังข์ทอง (2536) ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อวินัยในตนเองของวัยรุ่น เพื่อเลือกตัวทำนายในการพัฒนาตนเองของวัยรุ่น ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นวัยรุ่นและบิดามารดา จำนวน กลุ่มละ 120 คน แบ่งการอบรมเลี้ยงดูเป็น 3 ประเภท ผลการศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสามารถทำนายความมีวินัยในตนเองได้ดีกว่าการเลี้ยงดูแบบอื่น

จิราพร อรุณพลทรัพย์ (2541) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ในสังกัดกรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ Multiple Regression Analysis ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนคือ การจัดกิจกรรมเสริมสร้างการมีวินัยในโรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง การอบรมเลี้ยงดูแบบสนับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม การศึกษาของบิดามารดา บิดา อาชีพรับราชการและมารดาอาชีพรับจ้าง โดยตัวแปรทั้งหมดสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความมีวินัยในตนเองได้ร้อยละ 44.38 ($R^2=0.4438$)

อัจฉรา สุขารมณ์ (2542) ศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็ก พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจ บิดามารดาจะตั้งกฎเกณฑ์ ข้อบังคับที่เข้มงวดและเผด็จการ มีแต่คำสั่งว่า “อย่า” กับลูก มีความคาดหวังในตัวลูกสูง เด็กจะมีความกดดันสูง ไม้ไว้วางใจใคร มองโลกในแง่ร้าย ชอบตำหนิวิพากษ์วิจารณ์และไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ ส่วนความคาดหวังและการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล บิดามารดาจะยืดหยุ่น ไม้เข้มงวดจนเด็กขาดศักยภาพในตนเองหรือปล่อยจนเสียเด็ก ให้คำแนะนำเมื่อมีปัญหา ไม้ควบคุมหรือออกคำสั่ง เมื่อทำผิดจะชี้แจงเหตุผล จะทำให้เด็กจะมีลักษณะเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี รู้จักใช้ความคิด มีความมั่นคงทางอารมณ์ หนักแน่น ควบคุมอารมณ์และปรับตัวได้ดี

อรพรรณ พาณิชปฐมพงศ์ (2542) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตตลิ่งชัน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความอดทน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

สินีนากู สุทธจินดา (2543) ได้ศึกษาวินัยในตนเองของนักเรียนสาขาวิชาพาณิชยการ โรงเรียนอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ t-test และ F-test ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน มีวินัยในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีวินัยในตนเองสูงกว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบอื่นๆ

สรिया เหลาธรรม (2546) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดู ซึ่งประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ การอบรมเลี้ยงดูแบบ

ลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย การอบรมเลี้ยงดูแบบการควบคุม การอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความมีวินัยในตนเองของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

เจอซิลด์ (Jersil.1968) ได้ศึกษาแรงผลักดันภายในตัวเด็ก พบว่าบิดา มารดา มีอิทธิพลอย่างยิ่งในการสร้างวินัยให้แก่เด็ก โดยบิดามารดาจะต้องไม่ตามใจเด็กจนเกินไป แต่จะต้องไม่เข้มงวดจนเกินไป

ฮอฟแมน (Hoffman.1970) ได้ศึกษาการฝึกวินัย 3 วิธีได้แก่ การให้เหตุผล การปล่อยปละละเลย และการรวบอำนาจ ผลการศึกษาพบว่า บิดามารดาที่ฝึกวินัยเด็กโดยวิธีการให้เหตุผล จะทำให้เด็กมีวินัยในตนเองสูงกว่าที่ได้รับการฝึกวินัยโดยวิธีการปล่อยปละละเลยและการรวบอำนาจ

2.4 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับครอบครัว

สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับครอบครัว หมายถึง การปฏิบัติตนระหว่างนักศึกษากับสมาชิกในครอบครัวเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ได้แก่ การเอาใจใส่เรื่องการเรียนรู้ ร่วมมือในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการเรียน ให้กำลังใจ ให้ความรัก และห่วงใยซึ่งกันและกัน ตลอดจนการเคารพ เชื่อฟัง และการประพฤติดนเป็นแบบอย่างที่ดีของสมาชิกในครอบครัวนักศึกษา

กรมพลศึกษา (2536) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการประพฤติดิระเบียบวินัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางครอบครัวที่สำคัญ ของนักเรียนนักศึกษา ดังนี้

1. บิดามารดาเจ็บป่วยต้องให้นักศึกษาดูแล
2. สภาพความเป็นอยู่ยากจนนักศึกษาต้องทำงานหาเงินเอง
3. บิดาหรือมารดา ไม่มีอาชีพ
4. ความขัดแย้งของบุคคลในครอบครัว
5. บิดามารดาไม่มีเวลาให้ลูก
6. บิดามารดาหย่าร้างกัน
7. บิดามารดาเป็นแบบอย่างที่ไม่ดี
8. ครอบครัวมีสมาชิกมากเกินไป
9. ครอบครัวบิดามารดาเสียชีวิต
10. ครอบครัวไม่มีบิดาและมารดา
11. ผู้ปกครองเลือกที่รักมักที่ชัง มีอคติ ลำเอียง
12. สภาพการเงินของครอบครัว

13. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดเกินไป
14. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย
15. บิดามารดาขาดความรับผิดชอบ
16. บิดามารดาเป็นโรคจิตโรคประสาท
17. บิดามารดาปกป้องลูกมากเกินไป
18. บิดาหรือมารดาไปทำงานต่างถิ่น

ณัฐศดา สุจินันท์กุล (2541) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ที่ราบรื่นในครอบครัว จะเป็นเครื่องมือในการป้องกันปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับบุคคลในครอบครัวอย่างมีประสิทธิภาพ และได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีส่วนช่วยสร้างความสัมพันธ์ของครอบครัว ได้แก่

1. สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ครอบครัวใดที่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ไม่ขัดสน ย่อมนำมาซึ่งความสุขของครอบครัว ทำให้เกิดความกลมเกลียวสมัคสมานกัน

2. การรู้จักบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว ตลอดจนสามารถปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของตน พ่อแม่มีหน้าที่อบรมสั่งสอนบุตร โดยใช้เหตุผล และบุตรเองก็มีหน้าที่เคารพ เชื่อฟัง และให้การเลี้ยงดูพ่อแม่

3. การรู้จักลักษณะธรรมชาติและความต้องการมูลฐานของแต่ละคนในครอบครัว พ่อแม่ที่พยายามเข้าใจลักษณะธรรมชาติของการเจริญเติบโต และมีความพร้อมที่จะช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหา เมื่อบุคคลในครอบครัวมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ก็จะมีส่วนช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีและความคงเส้นคงวาในการมีระเบียบวินัยในตนเอง

สายสุรี จุติกุล (2542) กล่าวถึงลักษณะทางพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรักและความผูกพันของครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดี ดังนี้

1. เอาใจใส่ดูแลเอาใจใส่อาหารต่อกัน หมายถึงการดูแลสุขภาพของกันและกัน ดูแลการศึกษาของบุตร อาหาร การใช้จ่ายเงิน การเดินทางไปทำงานหรือไปโรงเรียน ดูแลความทุกข์หรือความสุขที่ต้องการระบาย

2. ต้องเข้าใจกันระหว่างบุคคลในครอบครัว โดยเฉพาะบิดา มารดาและบุตรทุกคนในครอบครัวจะต้องปรับตัวเข้าหากัน เพื่อช่วยให้มีการตอบสนองที่ดีต่อกัน

3. ต้องมีความเคารพกัน หมายถึงความเคารพที่มาจากใจ เช่น การยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างกัน มีความเกรงใจกัน

4. มีความรับผิดชอบในหน้าที่ทั้งต่อตนเอง และหน้าที่ภายในครอบครัว รวมถึงการไว้วางใจซึ่งกันและกัน

5. ต้องให้กำลังใจแนะแนวทางเมื่อมีปัญหา และต้องให้อภัยเมื่อสมาชิกในครอบครัวมีการกระทบกระทั่งกัน หรือประพฤติน่าเกลียด

6. ต้องสื่อสารกันด้วยคำพูดที่น่าฟัง ไม่ใช่คำพูดที่หยาบคาย

7. ต้องใช้เวลาอยู่ด้วยกัน มีการพูดคุยถึงปัญหาของแต่ละคน มีการทำกิจกรรมร่วมกัน และแสดงความรักต่อกัน เช่น การโอบกอด การหอมแก้ม

จูไรรัศม์ แสนวัง (2543) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ความสามัคคี บิดา มารดา ให้ความรักความห่วงใยในตัวลูก ให้การดูแลเอาใจใส่อบรมสั่งสอน ซึ่งแนะแนวทางที่ดีที่ถูกต้องแก่บุตร เป็นตัวอย่างที่ดี ย่อมก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีภายในครอบครัว ทำให้ลูกเกิดความรัก เคารพบิดามารดา มีแต่ความสุขในการดำรงชีวิต เด็กย่อมเจริญเติบโตขึ้นด้วยความเชื่อมั่น มองโลกในแง่ดี ในทางตรงกันข้ามครอบครัวที่บิดามารดาทะเลาะเบาะแว้ง ขาดความสามัคคี ไม่รู้จักเสียสละ ให้อภัยซึ่งกันและกัน เด็กจะมีนิสัยก้าวร้าว พุดจาหยาบคาย ชอบการต่อสู้เพื่อเอาชนะ หรือเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่บิดามารดาเป็นโรคจิต โรคประสาท จู้จู้ป่น เด็กจะขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง เป็นโรคหวาดระแวง ในครอบครัวที่พ่อแม่เล่นการพนันหรือติดสุราเด็กจะเลียนแบบและติดนิสัย เช่น พ่อแม่ ครอบครัวที่หย่าร้างแตกแยกไม่ได้อยู่รวมกันเด็กจะมีนิสัยแค้นกระด้าง เป็นนักเลงหรืออันธพาล เพื่อชดเชยในส่วนที่ตนต้องการ เด็กกำพร้าจะเป็นเด็กที่ขาดความรัก ความอบอุ่น ความมั่นคงในชีวิต เด็กกับผู้ใหญ่ที่เกิดช่องว่างระหว่างวัยไม่มีความเข้าใจกัน ผู้ใหญ่ที่ชอบออกคำสั่งบังคับว่าต้องทำอย่างนั้น ต้องทำอย่างนี้ ซึ่งชะตาชีวิตของเด็กหรือครอบครัวมีสภาพแตกแยกจะเป็นผลต่อสภาพจิตใจของเด็ก ขาดที่พึ่งทางใจ ทำให้ไม่มีความสุข ทำให้เด็กประพฤติผิดได้ง่าย

ป.มหาพันธ์ (2544) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ก่อให้เกิดการเรียนรู้ การเลียนแบบ การถ่ายทอดวัฒนธรรมทางสังคม ความสัมพันธ์ที่ดี ทำให้การอบรมสั่งสอนดำเนินไปได้ด้วยดี ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ถาวร มีประสิทธิภาพ จึงกล่าวได้ว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัวมีอิทธิพลอย่างยิ่งในการสร้างความผูกพันให้เกิดขึ้นภายในครอบครัว ทำให้เด็กมีความรักและภูมิใจในบ้าน ไม่เกิดความเบียดเบียนกัน เมื่อในบ้านมีความอบอุ่นแล้ว ก็เป็นทางหนึ่งที่มีส่วนช่วยให้เด็กเลือกประพฤติปฏิบัติตนในสิ่งที่เหมาะสม

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2537) ได้กล่าวว่า การที่สมาชิกในครอบครัวมีวินัย ซึ่งไม่ว่าจะเป็นวินัยภายนอกหรือวินัยภายในตนเอง ย่อมก่อให้เกิดความไว้วางใจ เชื่อมั่นระหว่าง

สมาชิก เกิดสัมพันธภาพที่ดีภายในครอบครัว ย่อมเป็นผู้มีบุคลิกภาพดี มีความมั่นคงทางจิตใจ กล่าวที่จะเรียนรู้และปรับตัวได้ดี อันจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ ซึ่ง เพียว เกาท์นัททอง (2534) ได้ศึกษาวิจัยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และพบว่าปัญหาที่เกิดจากครอบครัว เช่น สภาพครอบครัวที่แตกแยก ทำให้เด็กขาดความมั่นใจในตนเอง แสดงความอวดเก่งต่อครู เพื่อน เพื่อดึงดูความสนใจจากผู้อื่น สัมพันธภาพของครอบครัว เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เด็กประพฤติตนผิดวินัย

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัย สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับครอบครัว กับความมีวินัยในตนเอง ปรากฏรายละเอียดดังนี้

วีรวรรณ วรสุข (2540) ได้ศึกษาพฤติกรรมและสาเหตุของการประพฤติผิดระเบียบของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนที่บิดามารดาอยู่ร่วมกัน มีพฤติกรรมการประพฤติผิดระเบียบ ทั้งประเภทไม่รุนแรงและประเภทรุนแรงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับพฤติกรรม การประพฤติผิดระเบียบทั้งสองประเภท นักเรียนที่มารดาถึงแก่กรรมประพฤติผิดมากที่สุด และนักเรียนที่มารดาแต่งงานใหม่ประพฤติผิดน้อยที่สุด

พระมหาเสรี ยีพระบาง (2547) ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบวินัยของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดสระเกษ เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบ ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความมีระเบียบวินัยของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 บุคลิกภาพ นิสัยในการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว ลักษณะทางกายภาพ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และพบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทางลบกับความมีระเบียบวินัยของนักเรียน ได้แก่ สภาพครอบครัวด้านบิดามารดาหย่าร้างกัน

ทัศนีย์ จิตต์ชื่นมีชัย (2548) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อวินัยในตนเองด้านการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับวินัยในตนเองด้านการเรียนของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ นิสัยทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ภาระความรับผิดชอบที่มีต่อครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับสมาชิกในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน และลักษณะทางกายภาพของการเรียน

ปัญญาวดี ชมสุวรรณ (2552) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่มีอิทธิพลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรีเขต 2 ซึ่งตัวแปรปัจจัยบางประการที่ศึกษา ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพภายในครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง และความมีคุณธรรมประจำใจ ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรปัจจัยทั้ง 5 มีความสัมพันธ์กับความมีวินัยในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับสมาชิกในครอบครัว ส่งผลต่อวินัยในตนเองของนักศึกษา

2.5 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์

จากการศึกษาสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์กับการมีวินัยในตนเอง ปรากฏรายละเอียดดังนี้

กรมสามัญศึกษา (2530) พบว่า สภาพในโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอมและพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นในตัวนักศึกษา เนื่องจากกระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นเนื้อหาวิชา การจัดครูผู้สอนก็จัดเป็นรายวิชา ครูแต่ละวิชาจึงสอนนักศึกษาเป็นจำนวนมาก ทำให้ครูแต่ละคนรู้จักนักศึกษาไม่ถ่องแท้ มีความสัมพันธ์ต่อกันเป็นไปอย่างผิวเผิน ทำให้การพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาไม่ได้ผลเท่าที่ควร

กรมพลศึกษา (2536) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้นักศึกษาประพฤติผิดระเบียบวินัยว่า เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ผู้สอนไม่เข้าใจนักศึกษา และไม่ให้ความเป็นธรรมแก่นักศึกษา

มาลี จุฬา (2542) ได้กล่าวถึงสาเหตุการที่นักเรียนประพฤติผิดวินัยนั้น อาจจะมีสาเหตุจากสภาพเกี่ยวกับตัวนักเรียน สภาพสิ่งแวดล้อม และครูมีบุคลิกภาพไม่ดี พูดจา วางตัว และแต่งกายไม่เหมาะสม ครูไม่เตรียมการสอน เข้าห้องเรียนแล้วเริ่มต้นด้วยการดูดำนักเรียน ครูขาดความชำนาญในการสอน สอนตะกุกตะกัก ทำให้เป็นที่น่าเบื่อหน่ายนักเรียนไม่สนใจ ครูไม่ยุติธรรมและมีอคติต่อนักเรียน ทำให้นักเรียนเสื่อมศรัทธาในตัวครูครูขาดเทคนิคในการสอนที่ดี เช่น สอนไม่รู้เรื่อง ขาดเทคนิควิธีในการอบรมนักเรียน และครูอบรมนักเรียนไม่เป็น

กิ่งกาญจน์ ปานทอง (2545) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา สถาบันราชภัฏพระนคร พบว่า นักศึกษาที่มีสัมพันธภาพกับอาจารย์ที่ดี จะส่งผลให้พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศรียา เหลาธรรม (2546) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย พฤติกรรมครู พฤติกรรมกลุ่มเพื่อน สภาพห้องเรียน บริเวณโรงเรียน และวิธีการปกครองนักเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความมีวินัยในตนเองของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

มะลิวัลย์ พร้อมจิตร (2547) ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการมีวินัยในตนเองของนักเรียนนักศึกษาโรงเรียนพณิชยการสุโขทัย กรุงเทพมหานคร ซึ่งตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ ตัวแปรด้านส่วนตัว ตัวแปรด้านครอบครัว และตัวแปรด้านสภาพแวดล้อม ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียน นักศึกษากับอาจารย์ ซึ่งเป็นตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมตัวแปรหนึ่ง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความมีวินัยในตนเองของนักเรียน นักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พระมหาเสรี ยีพระบาง (2547) ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบวินัยของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดสระเกษ เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกและที่ส่งผลมากที่สุด ต่อความมีระเบียบวินัยของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

กฤษจา คอนทอง (2549) ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับวินัยของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคนครปฐม ซึ่งตัวแปรปัจจัยที่ศึกษาได้แก่ ปัจจัยด้านนักเรียนนักศึกษา ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสถานศึกษา และปัจจัยด้านครูผู้สอน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านครูผู้สอน และปัจจัยด้านนักเรียนนักศึกษา มีความสัมพันธ์กับวินัยในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยด้านครูผู้สอน เป็นปัจจัยสามารถทำนายการมีวินัยในตนเองที่ดีที่สุดร้อยละ 65.61 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปัญญาวดี ชมสุวรรณ (2552) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่มีอิทธิพลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรีเขต 2 ซึ่งตัวแปรปัจจัยบางประการที่ศึกษา ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพภายในครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง และความมีคุณธรรมประจำใจ ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรปัจจัยทั้ง 5 มีความสัมพันธ์กับความมีวินัยในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ต่อความมีวินัยในตนเองจำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตนตามระเบียบของสังคม และด้านความตั้งใจจริง

2.6 การจัดการเรียนการสอนของสถาบัน

การจัดการเรียนการสอนของสถาบัน ตามความหมายของผู้วิจัยสำหรับการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ หมายถึง วิธีบริหารจัดการหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การศึกษา ประสิทธิภาพของสื่อการศึกษา และโสตทัศนอุปกรณ์ ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง ปรากฏรายละเอียดดังนี้

แอนเดอร์สัน และ เฟลมมิง (Anderson & Fleming, 1970) ได้ศึกษาผลของบรรยากาศในชั้นเรียนที่มีต่อผู้เรียน โดยระบุถึงลักษณะบรรยากาศที่มีอิทธิพล และส่งเสริมการเรียนรู้ ความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้เรียนได้ดังนี้

- 1.การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น หนังสือ เครื่องมือ วัสดุให้พร้อมใช้ได้ตลอดเวลา
- 2.ความเป็นกันเอง ความรู้สึกใกล้ชิดสนิทสนม ความคุ้นเคย ของสมาชิกในกลุ่มผู้เรียน
- 3.การแบ่งกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

4. การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ กิจกรรมการเรียนที่มีรูปแบบ ที่สามารถปฏิบัติได้และมีประโยชน์

5. การดำเนินกิจกรรมการเรียน เป็นไปอย่างมีลำดับขั้นตอน ไม่ล่าช้า และมีสอดคล้องเหมาะสม

6. การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้สอน และมีความพยายามที่จะลดความขัดแย้งระหว่างกัน

7. ผู้สอนและผู้เรียนทราบวัตถุประสงค์ของการเรียนอย่างชัดเจน

8. การสร้างความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติต่อนักเรียนของครูผู้สอน

9. ผู้เรียนได้มีโอกาสทำกิจกรรมที่ทำทลายความสามารถอยู่เสมอ

10. การสร้างความตื่นตัวและขจัดความเฉื่อยชา ที่เป็นสาเหตุของความเบื่อหน่ายต่อการเรียนการสอน

11. การตัดสินผลของการทำกิจกรรมต่างๆ ควรมาจากผู้เรียนเป็นส่วนใหญ่

12. ไม่ส่งเสริมการแบ่งพรรค แบ่งพวก ในหมู่นักเรียน นักศึกษา

13. ผู้เรียนมีความพึงพอใจกับกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน

14. การมีเสรีภาพอย่างมีขอบเขต ไม่ปล่อยปละละเลยจนขาดระเบียบ และขาดความรับผิดชอบ

กมลวาทน์ วันวิชัย (2545) กล่าวว่า บรรยากาศการเรียนการสอนที่ดี ประกอบด้วย วิธีการสอนของครูที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีโอกาสซักถาม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทันสมัย ตลอดจนการจัดสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียน ตั้งใจและเอาใจใส่ มีความกระตือรือร้น และมีความรับผิดชอบด้านการเรียน

กรมพลศึกษา (2536) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้ นักศึกษาประพฤติผิดระเบียบวินัย ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาว่า เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาจัดกิจกรรมมากหรือน้อยเกินไป การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เป็นที่น่าสนใจ กฎระเบียบของสถานศึกษาเข้มงวดหรือหละหลวมเกินไป บรรยากาศภายนอกและภายในไม่เอื้อต่อการเรียน ค่านิยมในสังคมจริงแตกต่างจากค่านิยมที่อาจารย์สอน

เทอดหญิง ณ พัทลุง (2542) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครู และอาจารย์ ที่มีต่อการประพฤติผิดวินัยของนักเรียนโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ในจังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาไม่ดี เช่น ขาดความน่าอยู่ จะมีผลต่อจิตใจและ โน้มน้าวจิตใจของผู้เรียนให้ประพฤติไปในทางที่ไม่ดีไปด้วย

มะลิวัลย์ พร้อมจิตร (2547) ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน นักศึกษา โรงเรียนพณิชยการสุโขทัย กรุงเทพมหานคร ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ ตัวแปรด้านส่วนตัว ตัวแปรด้านครอบครัว และตัวแปรด้านสภาพแวดล้อม ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนที่ดี ซึ่ง

ประกอบไปด้วย วิธีการสอนของครู สถานที่เรียน สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย จะส่งผลต่อการมีวินัยในตนเองของนักเรียน นักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พระมหาเสรี ยีพระบาง (2547) ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบวินัยของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดสระเกษ เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า การจัดลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนให้มีความเรียบร้อย สะอาด สวยงาม เป็นระเบียบ จะส่งผลให้จิตสำนึกของนักเรียนให้รู้สึกว่าคุณค่าสถานที่ ไม่ทำสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายกับโรงเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความมีระเบียบวินัยมากขึ้น

พรสิริ มั่นคง (2549) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 โรงเรียนเทคโนโลยีกรุงเทพ ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบลักษณะทางกายภาพทางการเรียน ซึ่งได้แก่ สถานที่เรียนมีอากาศถ่ายเท มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ขนาดและปริมาณของห้องเรียนเหมาะสม ปราศจากสิ่งรบกวน และสื่อ อุปกรณ์การเรียน มีปริมาณเพียงพอ ทันสมัย อยู่ในสภาพใช้งานได้ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความมีวินัยในตนเองของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนของสถาบันน่าจะมีความสัมพันธ์กับความมีวินัยในตนเอง

